

Indledende analyse af CAP post 2020

Pedersen, Michael Friis; Olsen, Jakob Vesterlund

Publication date:
2018

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Pedersen, M. F., & Olsen, J. V., (2018). *Indledende analyse af CAP post 2020*, 31 s., IFRO Udredning Nr. 2018/17

IFRO Udredning

Indledende analyse af CAP post 2020

*Michael Friis Pedersen
Jakob Vesterlund Olsen*

IFRO Udredning 2018 / 17

Indledende analyse af CAP post 2020

Forfattere: Michael Friis Pedersen, Jakob Vesterlund Olsen

Faglig kvalitetssikring: Jørgen Dejgård Jensen

Udarbejdet for Landbrugsstyrelsen henhold til aftalen mellem Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi og Miljø- og Fødevareministeriet om forskningsbaseret myndighedsberedskab

Udgivet december 2018

Se flere myndighedsaftalte udredninger på www.ifro.ku.dk/publikationer/ifro_serier/udredninger/

Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi
Københavns Universitet
Rolighedsvej 25
1958 Frederiksberg
www.ifro.ku.dk

Sammendrag

Denne udredning analyserer de erhvervsøkonomiske konsekvenser af udvalgte elementer af Europa-Kommissionens (Kommissionen) forordningsforslag dok. ST 9645/18.

Analysen omhandler forslaget om at reducere støtteudbetalingen for de største støttemodtagere ud fra en progressiv skala, dog med fradrag for omkostninger til lønnet og ulønnet (fx ejerens) arbejdskraft – den såkaldte *capping*. Analysen omhandler også reduktion af støtten og ingen overførsler af midler fra søjle I til søjle II. Dette analyseres samlet ud fra henholdsvis indkomsteffekt og kapitaleffekt i form af eventuelt reducerede jordpriser.

Analysens to dele er udarbejdet separat, idet datagrundlaget for analysen af capping ikke er foreneligt med datagrundlaget for analysen af effekter af reduktionen af støtten. Analysen af capping er således selvstændig og influerer ikke på analysen af reduktionen i støtte. Analysen af reduktion i støtten skal altså enten fortolkes sådan, at capping ikke har nogen effekt, eller at capping ikke bliver gennemført.

For cappings vedkommende viser analysen, at der ikke er nævneværdig umiddelbar konsekvens på erhvervsøkonomisk niveau. Et antal store – fortrinsvist – planteavlsbedrifter vil blive påvirket af capping, idet deres lønfradrag ikke er højt nok til at undgå capping. Store animalske brug vil derimod ikke blive påvirket direkte af capping, da deres lønomkostninger (inklusive aflønning af ejer med videre) stort set altid overstiger deres støttebetaling. Den reelle effekt af capping, hvis det gennemføres, forventes at blive, at de store planteavlsbedrifter, der ville blive ramt af capping, vil tilpasse deres størrelse fx ved bortforpagtning af arealer eller opsigelse / ophør af eksisterende forpagtninger. Capping vil således få en indirekte konsekvens i form af en ændret retning af landbrugets strukturudvikling.

Forslaget om capping med fradrag for lønomkostninger vil for store bedrifter medføre et skifte fra, at grundlaget for støtteudbetalingen er landbrugsjord, til i højere grad at være kombinationen af landbrugsjord og animalsk produktion (hvor der er relativt store lønomkostninger). Dette kan reelt være en (svag) kobling af støtten til den animalske produktion, som ikke nødvendigvis er hensigten.

Kommissionen lægger i sit forslag op til en reduktion af landbrugsstøtten på 3,9 % fra 2020 til 2021, svarende til en reduktion fra ca. 6,56 mia. kr. til 6,30 mia. kr., eller ca. 256 mio. kr. Dette svarer til en reduktion i en gennemsnitlig landmands støtte pr. ha på 90 kr. fra 2020 til 2021.

I Landbrugsstyrelsens bestilling til denne udredning er der udtrykt ønske om, at analysen foretages under forudsætning om, at ophøret med overførsel af midler fra søjle I til søjle II (7 %) fra 2020 fortsætter i den kommende reformperiode. Da der endnu ikke er taget politisk beslutning om niveauet af fleksibilitet i den kommende reformperiode er den i denne udredning sat til nul i den kommende periode. Dette er ikke et udtryk for en forventning til niveauet. På grund af ophøret af overførslen fra søjle I til søjle II (den såkaldte fleksibilitet) er støtten pr. ha ca. 7,5 % $(= (1/(1-0,07))-1)$ højere i 2020, end den er i 2019. Dette betyder, at en gennemsnitlig landmand under disse forudsætninger kan forvente 71 kr. mere i støtte pr. ha i 2021 end i 2019.

Ændringerne i støtten kan have afsmittende effekt på prisen for landbrugsjord. Dette afhænger dog af, hvilke forventninger til den fremtidige støtte der i forvejen var indarbejdet i jordprisen. Hvis jordprisen for eksempel falder med 3.370 kr. pr. ha, vil dette sammen med reformens likviditetseffekt medføre, at andelen af konkurstruede heltidsbedrifter stiger fra 16,1 % af alle heltidsbedrifter til 16,9 % af alle heltidsbedrifter.

Indledning

Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO) har på foranledning af Landbrugsstyrelsen (LBST) udarbejdet denne indledende analyse af visse erhvervsøkonomiske konsekvenser for scenarier for den kommende reform af EU's fælles landbrugspolitik på baggrund af Europa-Kommissionens forordningsforslag af den 1.6.2018.

Fokus i denne udredning er på følgende emner:

- Nedsættelse af betalinger efter forslag i Artikel 15 (Capping)
- Reduktion af landbrugsstøtten med 3,9 % fra 2020 til 2021
- Fleksibel overførsel af midler fra søjle I til søjle II (7,0 % ophører ultimo 2019) og i analysen sat til 0 % i perioden 2021- 2027

Capping

Forslagets Artikel 15 går på at reducere støtteudbetalingen for de største støttemodtagere ud fra en progressiv skala, dog med fradrag for omkostninger til lønnet og ulønnet (fx ejerens) arbejdskraft.

Lønfradraget betyder reelt, at meget få bedrifter vil blive påvirket af capping i Danmark, idet store bedrifter med animalsk produktion ofte har lønomkostninger, der overstiger deres samlede støtte. Store planteavlsbrug med lave lønomkostninger, fx på grund af relativ ekstensiv drift, har den højeste risiko for at blive ramt af capping.

Da capping rammer meget få bedrifter, er IFRO's normale analyseberedskab, baseret på Danmarks Statistiks (DST) stikprøve af landbrugsregnskaber, ikke egnet til at analysere konsekvensen af capping. LBST har til gengæld populationsdata på ansøgninger, der kan give et meget detaljeret billede af, hvor mange bedrifter der bliver ramt af capping, og hvor meget de bliver ramt. Da IFRO ikke har adgang til disse data, har IFRO gennemført denne del af analysen i samarbejde med afdelingen Data & Analyse under LBST.

For de bedrifter, der bliver berørt af capping, vil landbrugsstøtten være så stor en del af resultatet pr. ha, og de realistiske stordriftsfordele så beskedne, at reduktioner i landbrugsstøtten må forventes at medføre, at berørte bedrifter vil skille sig af med driften af de arealer, der medfører capping, mens andre bedrifter vil afholde sig fra at vokse ind over capping-grænsen. Denne tilpasning kan fx ske gennem bortforpagtning (eventuelt til nærtbeslægtede personer eller interesseforbundne selskaber) eller opsigelse / ophør af eksisterende forpagtning.

Mens capping derfor ikke har nogen nævneværdig umiddelbar konsekvens, kan capping få en indirekte konsekvens i form af en ændring i landbrugets strukturudvikling. Selvom capping ikke påvirker mange bedrifter i udgangspunktet, kan capping komme til at virke afskrækkende på bedrifter, der ellers ville have vokset sig til en størrelse, hvor capping kunne få en konsekvens for den enkelte bedrift.

For at illustrere denne effekt vil denne udredning præsentere to scenarier for strukturudviklingen i dansk landbrug, scenarie 1 er med capping og scenarie 2 er uden capping. Det vurderes, at den reelle effekt af capping vil komme til udtryk gennem påvirkning af strukturudviklingen, mens den reelle omfordeling vil blive meget beskeden. Administrativt kan capping, afhængig af gennemførelsesbestemmelser, blive omkostningsfuld både for ansøger om landbrugsstøtte og for LBST.

Reduktion af støtten

Kommissionens forslag lægger op til en reduktion af landbrugsstøtten på 3,9 % fra 2020 til 2021, svarende til en reduktion fra ca. 6,56 mia. kr. til 6,30 mia. kr. eller ca. 256 mio. kr.

Denne reduktion har to effekter, dels vil reduktionen have en direkte indkomsteffekt, dels vil reduktionen have en potentiel effekt på prisen på landbrugsjord.

Det forudsættes, at dele af indkomsteffekten relativt hurtigt vil blive overvæltet på bortforpagtere, hvorfor den traditionelle forståelse af "landbruget" ikke vil bære indkomstreduktionen alene. Ca. 21 % af nettobortforpagtningen sker fra ejendomme, som ikke indgår i regnskabsstatistikken for landbrug, og de ejendomme forventes således at bære ca. 21 % af tabet.

Støttereduktionens effekt på jordprisen vil afhænge meget af jordmarkedets forventninger til landbrugsreformen. Det er således ikke sikkert, at reduktionen vil medføre en fuld (de)kapitalisering i jordprisen, idet markedet allerede kan have indarbejdet forventninger om faldende støtte i jordprisen. Udredningen præsenterer resultater af scenarier, der kan fortolkes som mulige ændringer af jordprisen som følge af reformens ændringer af CAP'en i forening med forventningerne til disse ændringer.

Ud over den direkte effekt af reduktionen i støtten kan erhvervet blive påvirket af ændringer i konditionaliteten (betingelserne for at modtage støtte). Hvis betingelserne for at modtage støtten medfører øgede omkostninger for landmændene, vil det både have en indkomsteffekt og potentielt en kapitaleffekt.

Håndtering af fleksibilitet

I den nuværende reformperiode vil den fleksible overførsel af midler (i Danmark valgt til 7 %) fra søjle I til søjle II ophøre med udgangen af 2019. Dette betyder, at danske landmænd kan regne med en ca. 7,5 %¹ højere støtte i 2020 end i 2019.

I denne udredning forudsættes på LBST's foranledning, at der ikke vælges en overførsel (fleksibilitet) fra søjle I til søjle II i den kommende reformperiode. Det er endnu ikke afklaret, om og i givet fald hvilket omfang en fleksibilitet vil have i den kommende budgetperiode, men her er der forudsat et ophør, som kan anses som et ekstremt scenarie. At en fleksibilitet ikke indregnes i denne udredning har effekter parallelt med reduktionen af støtten, blot med omvendt fortegn. Vedrørende kapitaliseringen forudsættes yderligere, at danske landmænd opfatter forventningerne til fleksibilitet i den kommende reformperiode som lige så usikre, som forventningerne til reduktionen af støtten.

Effekten af reduktion af støtten og ophøret med fleksibilitet behandles sammen i analyserne nedenfor. Analyserne vil præsentere resultater opdelt i typer af bedrifter efter heltid / deltid og i de største driftsgrene.

Konkurstruede bedrifter

Efter finanskrisen har der været særligt fokus på andelen af konkurstruede bedrifter. Denne udredning har efter ønske fra LBST derfor et særligt fokus på, hvordan reformen vil påvirke andelen af konkurstruede bedrifter i de enkelte driftsgrene.

¹ $(1/(1-0,07)) - 1 = 0,0753$

Afgrænsning

Denne udredning er lavet på baggrund af udvalgte elementer fra Kommissionens udkast til forordningsforslag fra juni 2018. Analyser i denne udredning skal derfor ses som foreløbige bud på konsekvenserne af visse elementer i forslaget. Først når rådsforordningerne er vedtaget (forventet i 2020), og når de efterfølgende gennemførselsbestemmelser er forhandlet færdig, og den danske implementering i CAP-planen er kendt, kan de faktiske erhvervsøkonomiske konsekvenser af reformen estimeres mere nøjagtigt.

Denne udredning er fx afgrænset fra analyser af en eventuel fleksibel overførsel af midler fra søjle I til søjle II i den nye reformperiode (2021-2027), og den er afgrænset fra analyse af konsekvens af eventuel konvergens i værdien af betalingsrettighederne (udjævning af det årlige støttebeløb på tværs af betalingsrettigheder) omtalt i forslagets Artikel 20. Det kan ikke udelukkes, at disse elementer har større erhvervsøkonomiske konsekvenser for dele af erhvervet end de dele af reformforslaget, som analyseres i denne udredning. Det forventes, at IFRO i løbet af 2019 vil udarbejde yderligere analyser af udvalgte elementer fra reformforslaget.

Disposition

Udredningen er disponeret som følger: Først analyseres, hvor mange bedrifter der bliver direkte berørt af capping, og hvor meget. Derefter illustreres en mulig effekt af capping i form af en ændret udviklingsvej for landbrugets strukturudvikling. Da capping berører ganske få bedrifter, holdes de to ovennævnte punkter uafhængige af udredningens øvrige analyser.

Efter behandling af capping flyttes fokus til indkomsteffekten af landbrugsreformen med analyser af forventet støtteniveau pr. ha for bedrifter inden for de forskellige driftsgrene, det forventede gennemsnitlige antal ha pr. bedrift inden for de forskellige driftsgrene, deres samlede forventede støtte og deres samlede forventede driftsresultat (normalårs forventninger).

Herefter flyttes fokus til reformens kapitaleffekt gennem en diskussion af mulige scenarier for reformens påvirkning af prisen på landbrugsjord.

På baggrund af scenarier for indkomsteffekt (likviditetseffekt) og udvalgte scenarier for kapitaleffekt præsenteres en analyse af, hvordan andelen af konkurstruede bedrifter ændres som følge af reformforslaget.

Endelig konkluderes udregningen med diskussion af relevante perspektiver og udestående analyser. Effekten af inflation på landbrugsstøttens købekraft beskrives og illustreres i et appendiks til udredningen, mens detaljerede tabeller med andelen af konkurstruede bedrifter for de enkelte driftsgrene ligeledes præsenteres i et appendiks.

Capping

Denne del af udredningen er lavet i tæt samarbejde med LBST, Data & Analyse, idet IFRO ikke har adgang til populationsdata for støtteudbetalinger med videre og derfor ikke har kunnet foretage relevante analyser selvstændigt. I stedet har LBST foretaget databehandling under instruktion fra IFRO, som selv har stået for konklusioner på baggrund af analysens resultater.

Under normale forhold vil IFRO basere sine analyser på DST's stikprøve af landbrugsregnskaber, som kan vægtes til at repræsentere det samlede erhverv. Dette er ikke formålstjeneligt, når meget få bedrifter i stikprøven bliver påvirket af capping, idet vægtningen af de individuelle observationer kan medføre

uhensigtsmæssigt meget støj. På baggrund af populationsdata fra LBST kan der derimod foretages meget præcise analyser.

Begrebet capping henviser i denne udredning til kommissionsforslagets Artikel 15 om nedsættelse af betalingen af støtte til ansøgere, der ville modtage store støttebeløb. Mere præcist defineret foreslås følgende nedsættelser af betalingerne:

- Reduktion på 25 % af landbrugerens direkte støtte i intervallet fra 60.000 til 75.000 euro, herefter
- Reduktion på 50 % af landbrugerens direkte støtte i intervallet fra 75.000 til 90.000 euro, herefter
- Reduktion på 75 % af landbrugerens direkte støtte i intervallet fra 90.000 til 100.000 euro, herefter
- Reduktion på 100 % af landbrugerens direkte støtte, hvis den er over 100.000 euro.

Dog med den meget væsentlige tilføjelse, at den enkelte landbrugerens lønomkostninger knyttet til en landbrugsaktivitet og de tilsvarende omkostninger til ulønnet arbejdskraft (fx aflønning af ejerens arbejde) trækkes fra den direkte støtte, inden reduktionen beregnes.

Langt de fleste landbrug i Danmark har lønomkostninger (inklusive ulønnet arbejdskraft) pr. ha, der væsentligt overstiger støtten pr. ha, og derfor vil langt hovedparten af danske bedrifter ikke blive berørt af capping.

Kommissionens forslag lægger op til, at den enkelte landbruger opgiver et antal årsværk i forbindelse med ansøgningen, som ganges med en national eller regional standardløn. Det er uklart, på hvilket grundlag den enkelte landbruger skal opgive og eventuelt dokumentere antallet af årsværk.

Dette kan medføre, at landbrugere skal gennemføre tidsregistrering for at dokumentere, hvilke lønomkostninger der er gået til landbrugsaktiviteter, og hvilke der ikke er gået til landbrugsaktiviteter. Dette vil medføre store administrative omkostninger for såvel landbrugerne som for LBST i sin funktion af kontrolmyndighed.

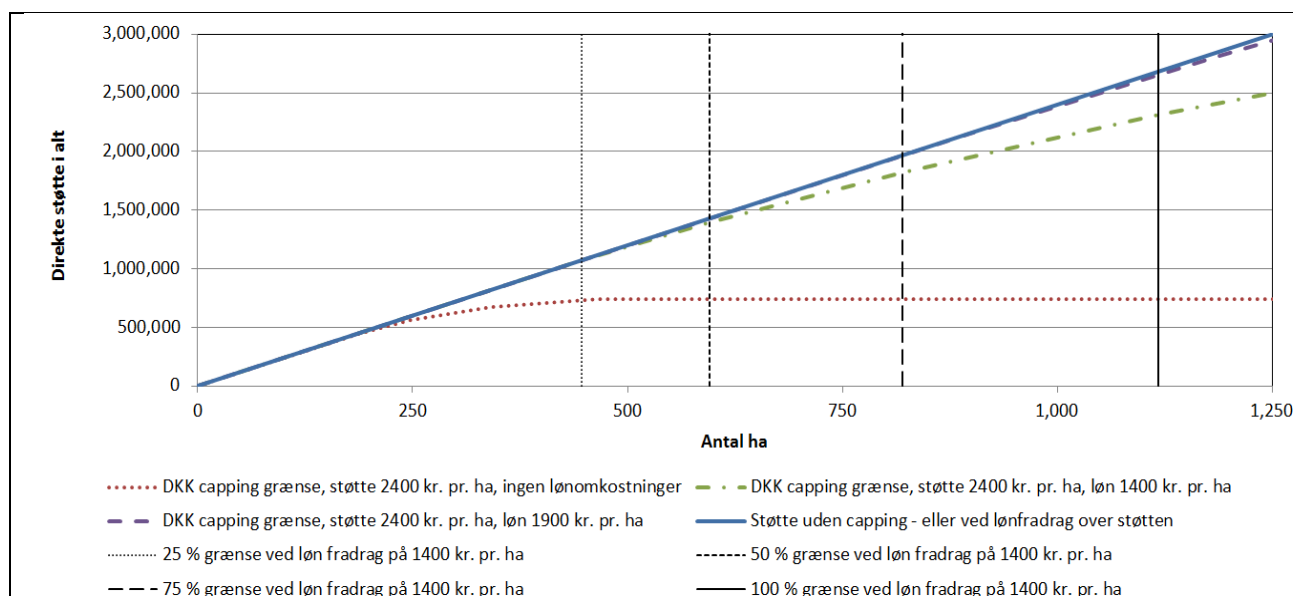
Alternativt kan antallet af årsværk muligvis baseres på normtimeberegninger på grundlag af oplysninger, der i forvejen indberettes i forbindelse med ansøgninger. LBST anvender p.t. normtimeberegninger fx i forbindelse med miljøteknologiordningen under Landdistriktsprogrammet (LDP), hvor der er et krav om, at ansøgere skal have et arbejdskraftbehov på minimum 830 timer.

På basis af denne type normtimeberegninger og standard lønsatser fx baseret på DST's arbejds løn kan et årligt estimat for lønomkostningerne beregnes og fradrages den direkte landbrugsstøtte for at få cappinggrundlaget. I beregningen er den ofte anvendte tarif C (199 kr. pr. time i 2017) anvendt, men ligesom det er uklart, hvordan antallet af arbejdstimer fastsættes, er det også uklart, hvilken timesats som anvendes.

Som eksempel vil en planteavlsbedrift, der udelukkende dyrker korn (med en normtimesats på 7 timer pr. ha ved mere end 100 ha), og en standard lønsats på 200 kr. i timen have et fradrag på 1400 kr. pr. ha før nedsættelse af den direkte støtte.

Hvis bedriften i udgangspunktet modtager 2.400 kr. pr. ha i støtte, og der fradrages 1.400 kr. pr. ha, medfører det, at bedriften skal søge støtte på mere end 447 ha, før nedsættelsen begynder med 25 %. Hvis ansøgeren fx har en årlig produktion på mere end 30 slagtesvin pr. ha, vil den direkte støtte til ansøgeren ikke blive cappet, idet fradraget for lønomkostninger pr. ha overstiger støtten pr. ha. Svine- og malkekvægbedrifter vil typisk have fradrag for lønomkostninger pr. ha, der overstiger støtten pr. ha.

Figur 1 nedenfor illustrerer effekten af capping under fire scenarier; 1) Effekten af capping, hvis der ikke var et lønfradrag (rød, prikker), 2) effekten af capping ved et lønfradrag på 1.400 kr. pr. ha, svarende til større specialiserede korndyrkere (grøn, prik - streg), 3) effekten af capping ved et lønfradrag på 1.900 kr. pr. ha, svarende til planteavlere med specialproduktion og/eller et vist omfang af animalsk produktion (lilla stiptet streg), og endelig 4) effekten af capping, hvis lønfradraget overstiger den direkte støtte pr. ha (blå fuldt optrukket). I det sidste scenarie er der ingen effekt af capping. Illustrationen bygger på en støtte på 2.400 kr. pr. ha i perioden 2021-2027. Det skal bemærkes, at dette niveau svarer til det forventede niveau for en heltidsplanteavler i 2021, men at visse bedrifter ligger noget under dette niveau og derfor kan have flere ha, før de bliver cappet, mens andre bedrifter ligger over dette niveau og kan have færre ha, inden de bliver cappet.

Figur 1: Illustration af effekt af capping ved forskellige niveauer af lønfradrag

Der er med vertikale streger markeret, hvor mange ha man kan dyrke med en støtte på 2.400 kr. pr. ha og et lønfradrag på 1.400 kr. pr. ha, før man bliver påvirket af henholdsvis nedsættelsen med 25 % (447 ha), 50 % (596 ha), 75 % (820 ha) og 100 % (1.118 ha).

På baggrund af populationen af ansøgninger i 2017-fællesskemaer har LBST beregnet antallet af ansøgere, der bliver påvirket af capping ud fra deres støtte modtaget i 2017: 1) hvis der ikke var noget lønfradrag og 2) med et lønfradrag baseret på DST's normtimemodel og en timelønssats på 199 kr. i timen.

Derefter har LBST beregnet antallet af ansøgere, der ville blive påvirket af capping ud fra et skøn for deres støtte i 2021, henholdsvis med og uden lønfradrag. Skønnet for støtten i 2021 er baseret på reduktionen i støtten, den interne udjævning af støtte i den indeværende budgetperiode, ophør af fleksibilitet og reduktionen i støtten fra kommissionens forslag. Beregningen er uden indregning af forventet strukturudvikling 2017 til 2021.

Resultaterne af beregningerne er præsenteret i tabel 1. Tabellen viser dels antallet af bedrifter, der vil blive påvirket med og uden lønfradrag, og dels antallet af bedrifter, der bliver påvirket ud fra 2017-støtteniveauet og ud fra det skønnede 2021-støtteniveau.

Det centrale resultat er antallet af bedrifter, der er påvirket i 2021 med lønfradrag. De øvrige resultater i tabellen tjener henholdsvis formålet at illustrere den meget væsentlige effekt af lønfradraget (reducerer antallet af bedrifter, der ville blive påvirket med 97 %) og tjener formålet at illustrere, hvordan udviklingen i støtten fra 2017 til 2021 påvirker effekten af capping.

Tabellen viser, at antallet af bedrifter, der bliver påvirket af capping, er højere baseret på skønnet 2021-støtteniveau end baseret på 2017-støtteniveauet. Dette fortolkes som et udtryk for, at et antal store bedrifter uden store lønfradrag bliver påvirket positivt af udviklingen i støtten frem til 2021. Dels kan de modtage en øget støtte som følge af udjævningen af betalingsrettighederne², og dels modtager de en øget støtte som følge af ophøret af fleksibilitet. Ud over antallet af bedrifter påvirket af capping, viser tabel 1 også antal ha dyrket af disse bedrifter og provenuet fra capping.

Tabel 1: Effekt af capping med og uden lønfradrag på grundlag af 2017-støtte og skønnet 2021-støtte (2017-priser).

	2017 uden lønfradrag			2017 med lønfradrag		
	Antal bedrifter (stk.)	Antal ha	Provenu (mio. kr.)	Antal bedrifter (stk.)	Antal ha	Provenu (mio. kr.)
25 % i 60-75.000 euro	3.828	1.360.394	91	122	102.478	2,6
50 % i 75-90.000 euro	2.755	1.136.558	130	76	71.707	3,5
75 % i 90-100.000 euro	1.968	936.449	100	50	53.340	2,5
100 % over 100.000 euro	1.637	837.076	769	36	42.239	15,8
Samlet	3.828	1.360.394	1.089	122	102.478	24,4
	2021 uden lønfradrag			2021 med lønfradrag		
	Antal bedrifter (stk.)	Antal ha	Provenu (mio. kr.)	Antal bedrifter (stk.)	Antal ha	Provenu (mio. kr.)
25 % i 60-75.000 euro	3.890	1.375.233	92,1	134	113.561	2,8
50 % i 75-90.000 euro	2.799	1.149.376	132,6	81	77.883	3,7
75 % i 90-100.000 euro	2.015	952.044	102,1	53	56.259	2,6
100 % over 100.000 euro	1.669	849.953	789,4	41	47.777	17,0
Samlet	3.890	1.375.233	1.116	134	113.561	26,1

Kilde: Beregninger foretaget i samarbejde mellem LBST og IFRO baseret på ansøgninger om støtte i 2017 og på CHR-registeret)

Samlet set skønnes det, at 134 bedrifter kan blive direkte påvirket af capping i 2021. Disse bedrifter dyrker samlet set ca. 111.000 ha. Hvis disse bedrifter ikke tilpasser sig til capping-grænsen, vil capping medføre et provenu på ca. 26 mio. kr., hvilket i runde tal svarer til 10 kr. pr. ha landbrugsareal Danmark samlet set. Det må dog formodes, at langt størstedelen af de påvirkede bedrifter vil tilpasse sig capping-grænsen, og at det reelle provenu vil blive langt mindre.

² Udjævningen medfører, at bedrifter med historiske tillæg på deres rettigheder (fx kvæg, mælk, sukker og kartoffelstivelse) vil få reduceret deres støtte, mens bedrifter, der har den laveste støtte pr. ha (bedrifter uden tillæg), vil modtage en (svagt) øget støtte pr. ha.

Strukturudvikling med/uden capping

Som vist i afsnittet ovenfor vil capping primært påvirke store planteavlsbedrifter, idet bedrifter med væsentlig animalsk produktion ofte vil have lønfradrag pr. ha, der overstiger støtten. I et vist omfang har der formentligt været en bevægelse i landbrugsproduktionens organisering i retning af opdeling af store husdyrbedrifter i et planteproduktionsselskab og i et selskab med husdyrproduktionen. Denne opdeling kan delvist have været motiveret af et ønske om at reducere konsekvenserne af en eventuel sanktion i forbindelse med en krydsoverensstemmelseskontrol. Risikoen for en sanktion kan være relativt høj i den animalske produktion, mens konsekvensen i form af sanktionens størrelse kan være meget afhængig af, hvor stor en planteproduktion (hvor stort et areal) der er knyttet til produktionen. Hvis en stor planteproduktion er knyttet til en stor animalsk produktion, kan en krydsoverensstemmelsessanktion blive meget høj, mens sanktionen for den samme forseelse kan blive meget lav, hvis planteproduktion og animalsk produktion er adskilt.

Med indførsel af capping kan man forestille sig, at denne udvikling kan vende, således at de institutionelle rammer defineret gennem CAP'en giver store landbrug incitament til at integrere planteproduktion og animalsk produktion for derved at opnå et højt lønfradrag.

Dansk landbrug er i en kontinuerlig strukturudviklingsproces mod færre men større landbrug. Denne overordnede tendens kan ikke forventes at blive påvirket af capping. For bestemte grupper af bedrifter kan capping dog forventes at medføre, at de størrelsesøkonomiske fordele, der driver strukturudviklingen, ikke længere er til stede. Udviklingen kan derfor stoppe eller blive reverseret gennem opdeling af de bedrifter, der allerede har en størrelse, hvor de vil blive påvirket af capping. Dette kan foregå meget udramatisk, fx ved ikke at forlænge eksisterende forpagtningskontrakter og/eller ved at bortforpagte arealer, der er over grænsen for capping.

I og med at der vil være meget stærke økonomiske incitamenter til at tilpasse størrelsen til capping-grænsen, og at det kan gøres relativt let, fx gennem bortforpagtning, forventes ikke noget væsentligt resultat af (provenu fra) nedsættelsen af betalinger. Dermed må en eventuel supplerende omfordelingsindkomststøtte (Artikel 26) forventes at blive særdeles beskeden.

I forlængelse af eksemplet på side 7 vil en bedrift, der fx dyrker 500 ha, modtager 2.400 kr. i støtte pr. ha og har et lønfradrag på 1.400 kr. pr. ha, miste en støtte på 13.250 kr. eller 250 kr. pr. ha for de 53 ha, der dyrkes ud over bedriftens capping grænse på 447 ha.

Hvis forpagtningsprisen for bedriften er 4.183 kr. pr. ha (svarende til gennemsnittet for alle heltidsbedrifter i 2016) (Olsen og Elleby, 2017), udgør støtten både før og efter capping over halvdelen af forpagtningsprisen. Kravet til det marginale bidrag fra driften af de "yderste" 53 ha stiger fra 1.783 kr. pr. ha til 2.033 kr. pr. ha.

Hvis bedriften har en meget høj marginal jordrente i det yderste størrelsessegment, kan det være rationelt for bedriften forsat at dyrke de sidste ha. Bedriften vil dog være i en dårligere konkurrencesituation i forhold til forpagtninger, sammenlignet med bedrifter under capping-grænsen. Normalt findes der ved størrelsesøkonomiske analyser såkaldte L-formede gennemsnitsomkostningskurver, som betyder, at de største stordriftsfordele hentes ved at gå fra et lille produktionsomfang til et mellemstort produktionsomfang, mens der er beskedne stordriftsfordele at hente ved at gå fra en mellemstor produktion til en meget stor produktion.

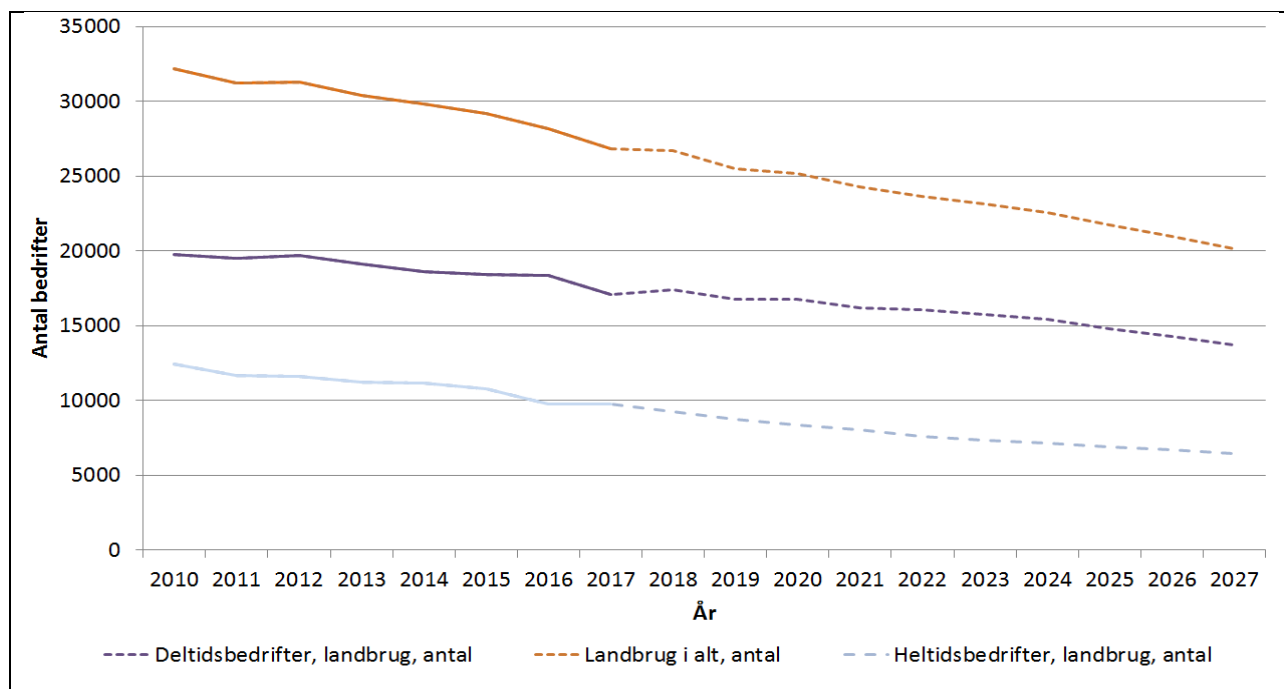
Den reelle effekt af capping bliver snarere en ændring i strukturudviklingen i landbrug, så store bedrifter uden væsentlige lønfradrag (store planteavlsbedrifter) vil tilpasse deres størrelse til capping-grænserne, mens store landbrug med væsentlig animalsk produktion vil have så store lønfradrag, at deres strukturudvikling vil være upåvirket af capping-reglerne.

Effekten af capping på landbrugets strukturudvikling er illustreret i det følgende ud fra et scenarie for landbrugets strukturudvikling uden capping og et scenarie for landbrugets udvikling med capping. Sandhedsværdien af disse scenarier skal ikke overfortolkes. Det er selvsagt umuligt med sikkerhed at sige, hvordan strukturen i landbruget vil udvikle sig de kommende ti år. De scenarier, der præsenteres nedenfor, skal derfor betragtes som realistiske bud på udviklingen med og uden capping, men ikke noget sikkert bud på udviklingen.

Scenarierne for strukturudviklingen er baseret på DST's strukturstatistik og AGMEMOD-modellens (Chantreuil et al., 2012; Jensen, 2017) fremskrivning af produktionsomfanget. Herved er der sikret en sammenhæng mellem fremskrivningen af produktionsomfanget og en mere detaljeret fremskrivning af antallet af bedrifter, deres gennemsnitsareal og gruppens samlede areal for størrelsesgrupper af bedrifter inden for forskellige driftsformer.

Strukturudviklingen udtrykt i bedriftsstørrelser inden for de forskellige grupper er fremskrevet på grundlag af strukturstatistikken, mens udviklingen på tværs af driftsgrene er baseret på udviklingen i produktionsomfanget fra AGMEMOD-modellen.

Figur 2 nedenfor viser den grundlæggende forventning til strukturudviklingen uden capping. I 2017 er der ca. 27.000 landbrugsbedrifter fordelt på ca. 17.000 deltidsbrug og 10.000 heltidsbrug. Ved begyndelsen af den kommende reformperiode i 2021 forventes der at være ca. 24.000 bedrifter fordelt på godt 16.000 deltidsbrug og godt 8.000 heltidsbrug. Ved enden af den kommende reformperiode forventes at være ca. 20.000 bedrifter fordelt på knapt 14.000 deltidsbrug og godt 6.000 heltidsbrug.

Figur 2: Baseline – fremskrivning af strukturudviklingen uden capping

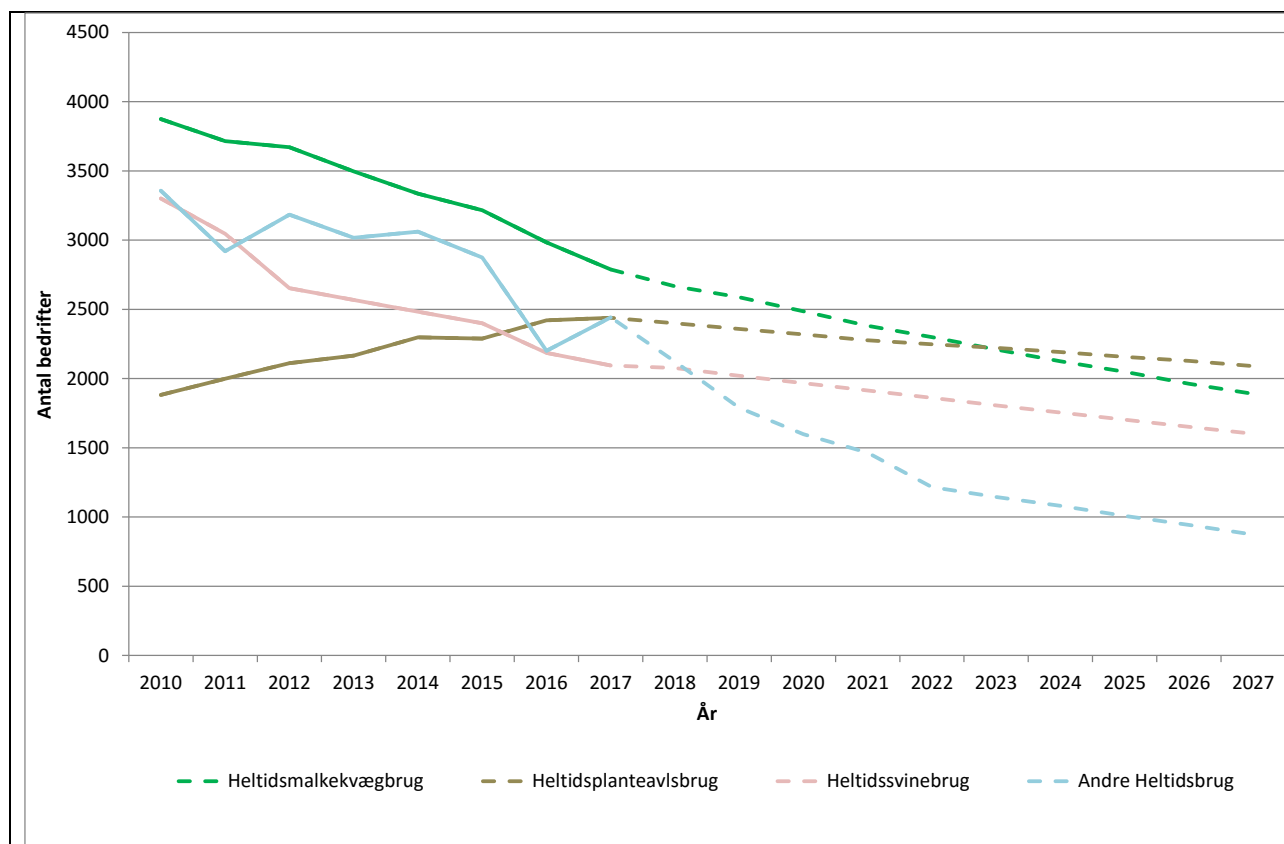
For gruppen af heltidsbrug er udviklingen underopdelt i udviklingen for malkekvægbedrifter, svinebedrifter, planteavlbedrifter og andre heltidsbedrifter. Den forventede udvikling fremgår af tabel 2 og figur 3. Den arealmæssige udvikling forventes proportional mellem heltid og deltid. Således forventes der jf. AGMEMOD en reduktion af det samlede areal med ca. 5 % fra 2017 til 2027 for både heltidsbedrifter og deltidbedrifter.

Tabel 2: Forventet strukturudvikling for heltidsbedrifter uden capping

Antal bedrifter	2017	2021	2027
Malkekvæg	Ca. 2.800	Ca. 2.400	Ca. 1.900
Svinebrug	Ca. 2.100	Ca. 1.900	Ca. 1.600
Planteavl	Ca. 2.400	Ca. 2.300	Ca. 2.100
Andre heltidsbrug	Ca. 2.400	Ca. 1.500	Ca. 900
I alt	Ca. 9.700	Ca. 8.100	Ca. 6.500

DST's opdeling af bedrifter på størrelsesgrupper inddeler landbrugsbedrifterne i 19 størrelsesgrupper med bedrifter under 400 ha og en gruppe for bedrifter med over 400 ha. Som illustreret i figur 1 vil planteavlbedrifter møde grænsen for capping omkring en størrelse på 447 ha, afhængig af bedriftens konkrete støtte pr. ha og afhængig af bedriftens konkrete lønfradrag.

Det forventes udelukkende at være strukturudviklingen for planteavlbedrifter, der vil blive påvirket af en gennemførelse af forslaget vedrørende capping. Der er i 2017 531 planteavlsbrug med 400 ha og derover, og det gennemsnitlige areal for disse bedrifter er 686 ha. De 130 bedrifter, der ventes at blive påvirket af capping jf. tabel 1 (LBST's analyse), forventes overvejende at tilhøre denne gruppe af store planteavlbedrifter.

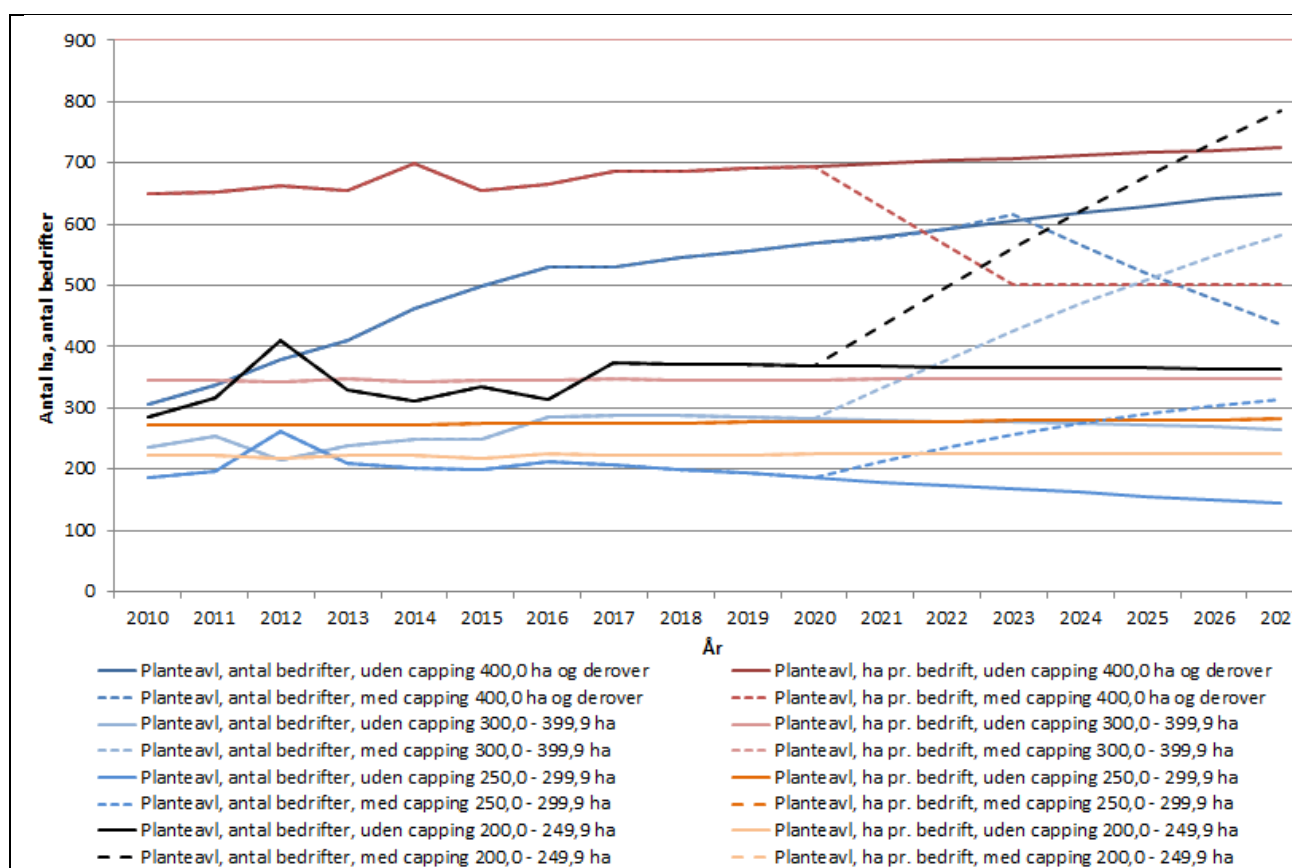

Figur 3: Forventet strukturudvikling for heltidsbedrifter uden capping

I vores scenarie for strukturudviklingen uden capping forventes dels, at antallet af planteavlsbedrifter med 400 ha og derover, vil være jævnt stigende, og dels at det gennemsnitlige antal ha for denne gruppe af bedrifter vil være stigende.

For de tre størrelsesgrupper i intervallet 200 til 400 ha forventes det, at antallet af bedrifter vil være ret stabilt, med en svagt faldende tendens. Det gennemsnitlige antal ha i intervallerne vil være meget stabilt omkring centrum for hvert interval.

Med capping forventes, at planteavlsbedrifter med en støtte over capping-grænsen vil tilpasse deres størrelse til capping-grænsen. En del af de bedrifter, der defineres som planteavlsbedrifter, har husdyrproduktion i mindre omfang (i forhold til deres planteavlsaktivitet), hvorfor gennemsnitsstørrelsen forventes at konvergere mod et punkt, hvor disse bedrifter ikke er berørt af capping. Det er antaget, at gennemsnitsstørrelsen for denne gruppe vil konvergere mod 500 ha over perioden 2020 til 2023, hvorefter den vil ligge stabilt efterfølgende. Det er usikkert, hvor dette punkt i realiteten vil lande, idet det blandt andet vil afhænge af, hvor meget husdyrproduktion denne gruppe af bedrifter vil have.

Figur 4: *Udvikling i antal ha pr. bedrift og antal bedrifter med og uden capping, for planteavlsbedrifterne i størrelsesgrupperne 200-249,9 ha, 250-299,9 ha, 300-399,9 ha og 400 ha og derover.*

Bemærk, at det kun er gennemsnitsarealet for størrelsesgruppen 400 ha og derover, der ændres væsentligt. For de øvrige (lukkede) størrelsesintervaller forbliver gennemsnitsstørrelsen tæt om centrum for intervallet og meget små ændringer kan derfor ikke aflæses i figuren.

Effekten af capping i dette scenarie er, at mens den samlede mængde af jord dyrket af planteavlsbedrifter med mere end 200 ha vil være uafhængig af capping og ca. 13 % højere end 2017-niveauet (ca. 605 t. ha i

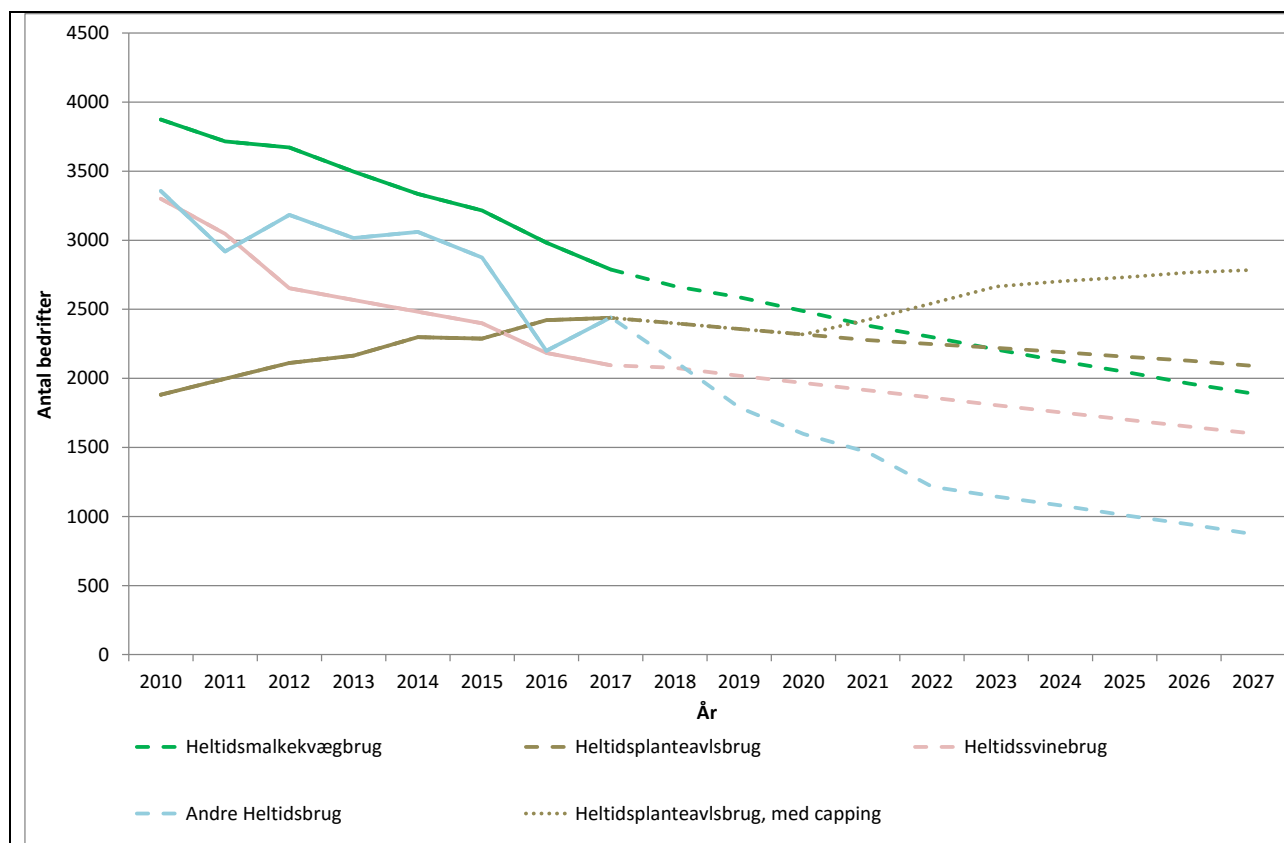
2017 og ca. 687 t. ha i 2027), så vil produktionen være fordelt på et langt større antal bedrifter (2.117 bedrifter i 2027 med capping mod 1.422 bedrifter i 2027 uden capping).

Dette kan forventes at medføre lavere produktivitetsudvikling fx gennem dårligere evne til at implementere præcisionslandbrugsteknologi, som er en af regeringens fokusområder, og som knytter sig til størrelsesøkonomiske aspekter (Pedersen og Pedersen, 2018).

Figur 5 og figur 6 illustrerer den beskedne effekt af capping på den samlede strukturudvikling i landbruget som tilføjelser til figur 2 og figur 3.

Det skal igen fremhæves, at strukturfremskrivningen både i baseline og i tilfælde af capping er meget usikker. Fremskrivningerne skal opfattes som mulige udviklinger, mens den faktiske udvikling kan tage mange andre retninger.

Dette ændrer dog ikke på, at capping primært forventes at påvirke den måde, store planteavlsbedrifter bliver organiseret på, og der kan ikke forventes flere aktive landmænd på grund af capping. Det vil være relativt let at tilpasse størrelsen på disse bedrifter gennem opsigelse af forpagtninger eller bortforpagtninger. I et vist omfang kan den praktiske drift måske endda fortsætte uden væsentlige ændringer gennem maskinsamarbejder og lignende. Der vil blot blive en øget administrativ og bureaukratisk byrde på planteavlssektoren samlet set.

Figur 5: Variation af figur 3. Forventet strukturudvikling for heltidsbedrifter med og uden capping

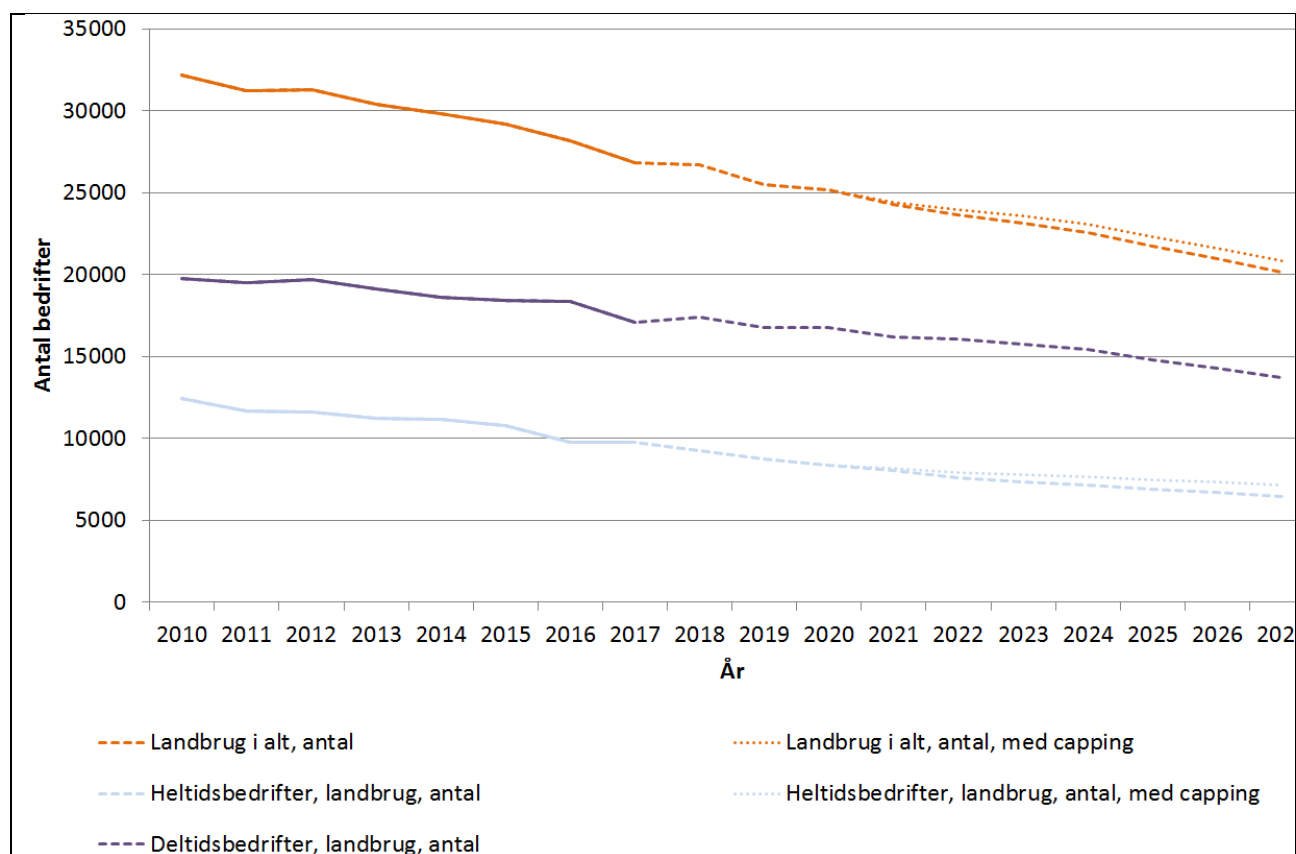
Hvordan capping-reglerne vil påvirke økonomien på bedrifter i forbindelse med stød til produktionen, er usikkert, men man kan frygte, at capping fx kan få uønskede konsekvenser for store animalske producenter i forbindelse med stød til produktionen. Fx kan man frygte, at en animalsk producent i

forbindelse med en sanering af besætningen på grund af sygdom eller lignende mister del af lønfradraget vedr. capping og dermed får sin støtte cappet i en situation, hvor bedriften måske er særligt hårdt ramt i forvejen.

Vurderinger af cappingens beskedne betydning er blandt andet baseret på en forventning om et højt niveau af animalsk produktion i dansk landbrug. Hvis den animalske produktion af den ene eller den anden grund skulle falde væsentligt, er lønfradraget også væk. Dette kan medføre øget effekt af capping i Danmark.

Capping kan, med reglerne omkring lønfradrag, muligvis stimulere animalsk produktion både i Danmark og andre EU-lande. Dette kan ske, fordi reglerne omkring lønfradrag indirekte kan flytte støtten fra jorden til den animalske produktion. Hvorvidt denne effekt er økonomisk signifikant, er meget usikkert, og en analyse af dette spørgsmål indgår ikke i denne udredning.

Capping forventes ikke at have en direkte effekt på jordprisen qua det relativt fleksible forpagtningsmarked for jord i Danmark.

Figur 6: Variation af figur 2. Baseline – fremskrivning af strukturodviklingen uden capping samt udvikling med capping

I det følgende arbejdes der med den antagelse, at capping ikke får nogen nævneværdig indkomsteffekt, og at der ikke er noget væsentligt provenu til omfordelingsstøtte. De reelle omkostninger i forbindelse med capping vil primært vedrøre administrative omkostninger ved tilpasning til bedrifternes størrelse til capping-grænsen og i et vist omfang omkostninger knyttet til lavere produktivitetsudvikling, alternativt omkostninger knyttet til uhensigtsmæssig organisation af produktionen, for at følge den teknologiske udvikling.

Indkomsteffekt af landbrugsreform

I dette afsnit ændres fokus til indkomsteffekten af reformen. Reformen vil få to overordnede effekter på dansk landbrug. Dels en direkte indkomsteffekt af ændringen i støtten og dels en mulig kapitaleffekt i form af reformens mulige påvirkning på jordpriserne. I dette afsnit behandles den direkte indkomsteffekt.

Der tages udgangspunkt i fordelingen af landbrugsbedrifter på baggrund af DST's stikprøve af landbrugsregnskaber (Danmarks Statistik, a). På baggrund af 2017-regnskaber beregnes den direkte støtte pr. ha for forskellige kategorier af landbrug. Analyser baseret på regnskabsstatistik har visse begrænsninger, fx repræsenterer definitionen af "landbrug" i DST's regnskabsstatistik ikke alle støttemodtagere. Analysen præsenteret i tabel 3 repræsenterer således ca. 88 % af den samlede støtteudbetaling³. Analysen i tabel 3 repræsenterer den bedst mulige afspejling af udviklingen for landbruget (regnskabsstatistisk afgrænset), men ikke for samtlige støttemodtagere.

På grundlag af den gennemsnitlige støtte for hver gruppe beregnes den direkte støtte pr. ha for de forskellige grupper i 2019. Denne støtte vil blive påvirket af, om betalingsrettighederne vil blive udjævnet, hvilket betyder, at nogle grupper (dem uden diverse tillæg (kvæg, mælke, sukkerroe, kartoffelstivelse, med videre)) vil modtage en lidt højere støtte, mens de grupper, der har historiske tillæg på deres støtterettigheder, vil modtage en lidt lavere støtte pr. ha. De betalingsrettigheder, som havde en årlig støtteudbetaling, der var højere end 2.208 kr. i 2014, bliver reduceret. Den del af rettighederne, som overstiger 2.208 kr., bliver reduceret med 5,42 % over fem år fra 2014 til 2019, hvor det provenu, som genereres ved reduktionen, tillægges betalingsrettigheder med lavest årlig udbetaling.

Med udgangspunkt i en udjævnet støtte for 2019 beregnes støtten for 2020, som ikke længere påvirkes af den gennemførte udjævning, men som bliver påvirket af, at den fleksible overførsel af midler fra søjle I til søjle II, der er valgt til 7 % i Danmark, ikke gennemføres i 2020. Dette betyder, at støtten pr. ha for den enkelte bedrift vil stige med ca. $(1/(1-0,07)) = 7,5$ % fra 2019 til 2020. Ved vurdering af reformens effekt på landbrugets indkomst er det således meget afgørende, om reformen sættes i forhold til niveauet af de direkte betalinger i 2019 eller 2020.

På baggrund af bestillingen for denne udredning er der ikke regnet med fleksibel overførsel af midler fra søjle I til søjle II i den kommende reformperiode. Beregning af støtte i den kommende reformperiode fra 2021 til 2027 bliver derfor ifølge Kommissionens forslag reduceret med 3,9 %, fra 2020-grundlaget.

I forhold til 2019-støtteniveauet bliver danske landmænd således påvirket af to væsentlige effekter:

1. Ophør af overførsel af støtte fra søjle I til søjle II fra 2019 til 2020 (+ 7,5 % i direkte betaling)
2. Reduktion af konvolutten i den kommende reform fra 2020 til 2021 (- 3-9 % i direkte betalinger).

Det forudsættes i denne udredning, at der ikke foretages yderligere udjævning af støtte i den kommende reformperiode. Konsekvensen af en sådan eventuel udjævning forventes belyst i en analyse i løbet af 2019.

Tabel 3 præsenterer strukturudviklingen fra forrige afsnit i form af det gennemsnitlige antal ha for bedrifter i grupperne, udviklingen i støtten pr. ha for grupperne, som beskrevet ovenfor, produktet af disse to tal dvs. de samlede direkte betalinger.

³ De 12 procent, som ikke er repræsenteret er bedrifter, som er for små til at blive betegnet deltidsbedrifter. Landbrugsstatistikken dækker bedrifter med mindst 10 ha dyrket areal eller en produktion svarende til et standard output på mindst 15.000 euro, svarende til 111.800 kr. (Danmarks Statistik a).

For at sætte støtten i perspektiv præsenteres støtten sammen med et skønnet driftsresultat i et normalt år. Driftsresultatet er fundet ved at korrigere regnskabsresultatet fra 2017, så det afspejler de historiske priser i den tiårige periode fra 2008 til 2017. Korrektionen er sket på de vigtigste salgsprodukter og på foderomkostningerne, så man får et resultat, der afspejler de historiske priser. Det skal ikke opfattes som et konkret skøn for de forventede priser, men som et grundlag for et bud på et "normalår". Antal landbrugsbedrifter og arealet pr. bedrift i tabel 3 er konsistent med strukturfremskrivningen præsenteret ovenfor uden capping.

Driftsresultatet fra tabel 3 er før aflønning af ejeren. Efter fradrag for ejerens egen arbejdsindsats vil resultatet være 300.000 til 600.000 kr. lavere. Normalårsresultatet er beregnet analogt til den anvendte metode i Olsen (2015), hvor det seneste regnskabsresultat fra Danmarks Statistik (a) er justeret til det gennemsnitlige prisniveau for den tiårige periode fra 2008 til 2017.

En væsentlig del af den danske landbrugsjord er forpagtet. Det antages, at hele ændringen af landbrugsstøtten for de forpagtede arealer kan overvæltes på jordejere/bortforpagtere, hvorfor landbruget (statistisk afgrænset) kun vil blive påvirket af indkomst- og formueændringerne af reformen på egne arealer.

Som det fremgår af tabel 3, kan alle hovedgrupper af landbrugere med de her anvendte forudsætninger se frem til et højere niveau af direkte støtte pr. ha i 2021, end de modtager i 2019. De direkte betalinger, der fremgår af tabellen, angiver således bedrifternes gennemsnitlige støtte, mens driftsresultatet afspejler, at en del af støtten overvæltes på ejere af forpagtede arealer.

Reformforslaget medfører – endnu ikke konkrete – krav for at modtage støtten, kaldet konditionalitet. Dette er blandt andet repræsenteret ved de nuværende krydsoverensstemmelseskrav og de tre grønne krav i den nuværende budgetperiode. I det omfang konditionaliteten medfører yderligere omkostninger for landbrugerne, vil det selvsagt også påvirke landbrugernes indkomst. Der er i denne udredning ikke noget bud på yderlige omkostninger forbundet med konditionaliteten, idet kravene endnu ikke er konkrete.

Konditionaliteten omfatter jf. reformforslagets Artikel 11, aspekter inden for områderne klima og miljø; folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed samt dyrevelfærd. Det er ikke formålet med konditionalitet at have negativ indkomsteffekt. Det kan ikke udelukkes, at visse konditionalitetskrav kan have høj effekt på deres formål ovenfor uden at have (væsentlige) omkostninger for landbruget. Omvendt er det sandsynligt, at visse konditionalitetskrav vil indebære væsentlige omkostninger for specifikke grupper af landbrugere. Denne udredning er afgrænset fra belysning af disse forhold, men forventes belyst i fremtidige analyser. Differencen mellem støtten pr. ha i 2019 og 2021 kan dog bruges til at illustrere, hvor store omkostninger konditionalitet kan indebære inden landbrugeren er dårligere stillet end i 2019.

Tabel 3. Indkomsteffekt af CAP-reform

	2019	2020	2021
Alle landbrugsbedrifter			
- Antal ha	100	101	104
- Støtte pr. ha, kr.	2.130	2.291	2.201
- Direkte betalinger/grundlæggede indkomststøtte, kr.	213.476	230.968	227.871
- Driftsresultat, normaltår, kr.	201.000	215.000	213.000
Alle deltidsbedrifter			
- Antal ha	41	41	42
- Støtte pr. ha	1.977	2.126	2.043
- Direkte betalinger/grundlæggede indkomststøtte, kr.	80.579	87.879	85.635
- Driftsresultat, normaltår, kr.	3.000	10.000	8.000
Alle heltidsbedrifter			
- Antal ha	214	220	228
- Støtte pr. ha	2.412	2.594	2.493
- Direkte betalinger/grundlæggede indkomststøtte, kr.	516.215	570.718	568.226
- Driftsresultat, normaltår, kr.	549.000	588.000	586.000
Heltidsmalkekvægbrug			
- Antal ha	194	202	210
- Støtte pr. ha	2.871	3.087	2.967
- Direkte betalinger/grundlæggede indkomststøtte, kr.	555.703	622.414	623.986
- Driftsresultat, normaltår, kr.	396.000	445.000	446.000
Heltidssvinebrug			
- Antal ha	186	190	195
- Støtte pr. ha	2.009	2.160	2.076
- Direkte betalinger/grundlæggede indkomststøtte, kr.	372.960	410.755	404.185
- Driftsresultat, normaltår, kr.	411.000	415.000	414.000
Heltidsplantebrug			
- Antal ha	325	333	341
- Støtte pr. ha	2.324	2.499	2.402
- Direkte betalinger/grundlæggede indkomststøtte, kr.	754.744	832.592	818.896
- Driftsresultat, normaltår, kr.	659.000	706.000	698.000
Øvrige heltidsbrug			
- Antal ha	112	113	114
- Støtte pr. ha	3.174	3.413	3.280
- Direkte betalinger/grundlæggede indkomststøtte, kr.	355.510	385.680	373.920
- Driftsresultat, normaltår, kr.	840.000	864.000	854.000

Hvis konditionaliteten medfører omkostninger over nedenstående beløb, vil landbrugeren være dårligere stillet i 2021 end i 2019. Beløbene repræsenterer den øgede nominelle støtte:

- Alle landbrug 71 kr. pr. ha
- Deltidslandbrug 66 kr. pr. ha
- Heltidslandbrug 81 kr. pr. ha
- Heltidsmalkekvægbrug 96 kr. pr. ha
- Heltidssvinebrug 67 kr. pr. ha
- Heltidsplanteavlsbrug 78 kr. pr. ha
- Øvrige heltidsbrug 106 kr. pr. ha

Hvis der efter 2020 overføres midler fra søjle I til søjle II, vil beløbet falde, da der fjernes midler fra landmændenes direkte betalinger.

Ud over den direkte effekt af reformen på landbrugernes indkomst, hvoraf effekten via omkostninger forbundet med konditionalitet ikke er belyst her, så kan reformen også medføre kapitaleffekter for landbrugerne, idet reformen kan påvirke prisen på landbrugsjord. En sådan effekt kan igen have indirekte indkomsteffekter, fx via højere finansieringsomkostninger pga. lavere soliditet. Disse mulige indirekte indkomsteffekter vil ikke blive behandlet yderligere. I det følgende afsnit fokuseres på kapitaleffekten af landbrugsreformen.

Kapitaleffekt af landbrugsreform

En vedvarende kritik af EU's CAP går på, at landbrugsstøtten ikke øger landbrugets løbende indkomst på sigt, idet landbrugsstøtte kapitaliseres i landbrugets aktiver, særligt jorden. Dette medfører med andre ord, at landbrugsstøtten betyder, at landbrugerne kan betale en højere pris for jorden, end de ellers ville have kunnet, og at de ved tilstrækkelig høj konkurrence om jorden vil give hele den forventede nutidsværdi af landbrugsstøtten i merpris for jorden. Ved indførelse af støtten medfører det dermed en stor stigning i værdien af landbrugsjord og højere indkomst for de landmænd, der allerede var i erhvervet på det tidspunkt, mens indkomsterne forbliver lave på lang sigt, idet nye landmænd må betale kapitalværdien af støtten, og de modsvarende rentekomkostninger vil betyde, at nettoeffekten af støtten er nul.

Omfanget af kapitalisering kan diskuteres og er ikke noget trivielt empirisk spørgsmål. Kapitaliseringen er formentligt ikke på 100 %, omvendt har den formentlig et betydeligt omfang.

Lige så vel som de landbrugere, der er i erhvervet ved indførelse af støtten, er vindere, så vil de landbrugere, der er i erhvervet ved forringelser af støtte, blive tabere. LBST har derfor en naturlig interesse i at vide, hvor meget reformforslaget eventuelt vil påvirke prisen på landbrugsjord.

Denne type problemstilling er tidligere blevet belyst af Hansen og Andersen (2014) i forbindelse med forrige budgetperiode. Hansen og Andersen (2014) baserer deres analyse på en antagelse om, at landbrugere forventede, at landbrugsstøtten ville være uændret i al fremtid, og at landbrugernes forventning efter den daværende reformperiode også ville være en uændret landbrugsstøtte i al fremtid.

Hansen og Andersens antagelser udtrykkes med citatet: "det [er] forudsat, at jordbrugerne forventede en uændret enkeltbetaling regnet i løbende kroner i al fremtid forud for fremsættelsen af reformforslagene, og at jordbrugernes efter reformens vedtagelse vil forvente en uændret enkeltbetaling fra og med 2019 [i al fremtid]" (Hansen og Andersen 2014, s. 9).

Antagelsen om, at landbrugere forventer en landbrugsstøtte i al fremtid, medfører store beregningsmæssige forenklinger, hvilket formentlig har været medvirkende årsag til antagelsen. Man må dog konstatere, at vi igen er i færd med at analysere en potentiel reduktion af landbrugsstøtten, hvorfor der tegner sig et mønster, der ikke er foreneligt med antagelsen om, at landbrugere forventer, at støtten opretholdes i al evighed.

Forventninger om mindre gradvise, nominelle, reduktioner for hver reformperiode (hvert syvende år) synes at være en lige så realistisk antagelse omkring landbrugernes langsigtede forventninger til niveauet af landbrugsstøtte (og omkostningerne forbundet med at modtage den).

I denne udredning fastholder vi Hansen og Andersens (2014) antagelser omkring uendelige betalingsrækker, men vi anvender denne tilgang som et overkantsskøn for kapitaleffekten. Som supplement til dette overkantsskøn laver vi et underkantsskøn udelukkende baseret på reformens ændring af betalingerne inden for den syvårige reformperiode. Det vil sige, at overkantsskønnet baseres på antagelsen om, at hvis støttereduktionen ikke kom ved denne reform, vil den aldrig komme, mens underkantsskønnet er baseret på antagelsen om, at hvis støttereduktionen ikke kom ved denne reform, vil den komme ved næste reformperiode om 7 år.

Sandheden omkring landbrugernes (og øvrige aktører på markedet for landbrugsjord) langsigtede forventninger til landbrugsstøtten vil formentligt aldrig blive kendt. Det vurderes dog realistisk, at kapitaleffekten ligger inden for spændet af de beregnede overkants- og underkantsskøn.

Hansen og Andersen (2014) anvendte kalkulationsrenter på henholdsvis 4 og 6 % pr. år. I denne udredning anvendes kalkulationsrenter på 1,5; 3,5 og 5,5 % pr. år. Den lave nominelle kalkulationsrente på 1,5 % kan dels være relevant i lyset af den korte løbetid (7 år i underkantsskønnet), og dels være ekstra udtryk for et overkantsskøn i forbindelse med den uendelige betalingsrække.

Forventningen til den pengestrøm, der kan blive kapitaliseret i forbindelse med den kommende reformperiode, er kilde til en anden væsentlig usikkerhed. Med udgangspunkt i støtten for 2019 bliver landbrugernes støtteudbetalinger påvirket af to væsentlige ændringer, som det er usikkert, om de har med i deres forventningsdannelse til det fremtidige støtteniveau. Dette er dels tilbageførslen af midler fra søjle I til søjle II i 2020, som formentligt kommer som en positiv overraskelse for mange landmænd, hvis den bliver permanent, og dels den foreslåede reduktion af konvolutten på 3,9 % i 2021.

Dette kan udmønte sig i forskellige scenarier for konsensusforventninger i jordmarkedet vedrørende landbrugsstøtte. Man kan dels forestille sig, at overførslen (tilbageførslen) af midler fra søjle II til søjle I var forventet, men at landbrugerne ikke havde forventet en reduktion i konvolutten på 3,9 %. Dette vil medføre en gennemsnitlig reduktion i støtten pr. ha på 90 kr. pr. ha pr. år. Med en uendelig betalingsrække og en kalkulationsrente på 1,5 % medfører dette et overkantsskøn for negativ kapitaleffekt på 6.000 kr. pr. ha.

Med en tilsvarende forventning omkring reformen, men ingen ændringer i forventningerne til støtten efter reformen, vil nutidsværdien af 90 kr. pr. ha pr. år i syv år med en kalkulationsrente på 5,5 % medføre et underkantsskøn for negativ kapitaleffekt på 511 kr. pr. ha.

Man kan også forestille sig, at landbrugere med videre havde forventet en reduktion i konvolutten på 3,9 %, men ikke havde forudset tilbageførslen af midler fra søjle II til søjle I. Dette vil i så fald medføre, at markedet bliver positivt overrasket, og at jordprisen vil stige. Den ikke forventede pengestrøm vil i dette tilfælde udgøre 71 kr. pr. ha pr. år. Med en uendelig betalingsrække og en kalkulationsrente på 1,5 % medfører dette et overkantsskøn for positiv kapitaleffekt på 4.733 kr. pr. ha.

Med en tilsvarende forventning omkring reformen, men ingen ændringer i forventningerne til støtten efter reformen, vil nutidsværdien af 71 kr. pr. ha pr. år i syv år med en kalkulationsrente på 5,5 % medføre et underkantsskøn for positiv kapitaleffekt på 403 kr. pr. ha.

Hvorvidt dette er effekter af reformen eller den danske implementering, kan diskuteres. Her anvendes begrebet "reformen" i en bred fortolkning, der dækker både selve reformen og den danske implementering.

Endeligt er det selvfølgelig muligt, at reformens ændringer af landbrugsstøtten ikke kommer som nogen væsentlig overraskelse for landbrugerne med videre, hvorfor markedet for landbrugsjord ikke vil blive påvirket af reformen. Det er forfatterens forventning, at dette udfald er tættere på, hvad der vil komme til at ske, end henholdsvis overkantsskønnet for negativ og positiv kapitaleffekt på henholdsvis - 6.000 og 4.733 kr. pr. ha.

Markedsprisen for landbrugsjord er ikke let at observere, idet landbrugsjord ikke er et likvidt aktiv, og landbrugsjord ofte handles sammen med bygninger. Det vurderes dog, at et realistisk bud på en normal variation på landbrugsjord er +/- 10.000 kr. pr. ha, hvorfor effekten af reformen kan blive svær at påvise i efterfølgende analyser. Da alle landbrugere vil blive påvirket af reformen på samme tid, vil det også blive umuligt at identificere, om årsagen til en evt. ændring i jordprisen er forårsaget af reformen eller andre forhold, der har ændret sig samtidig (fx ændrede renteforventninger). Man mangler så at sige en kontrolgruppe.

Tabel 4 nedenfor angiver de fem overordnede scenarier for reformens effekt på jordprisen ved tre niveauer af kalkulationsrente. På baggrund af disse illustrative scenarier er der ikke grundlag for at forvente en væsentlig ændring i jordpriserne på baggrund af reformen. Det er heller ikke entydigt, hvilken retning jordprisen vil udvikle sig i, idet det er muligt, at markedet bliver positivt overrasket over det aktuelle reformforslag, hvilket kan føre til en mindre jordprisstigning. Det er også muligt, at markedet bliver skuffet over forslaget, hvilket kan føre til mindre jordprisfald.

Det kan ikke udelukkes, at markedet bliver meget overrasket over forslaget og reagerer stærkt i den ene eller anden retning, men det vurderes højst usandsynligt, at forslaget med de forudsætninger, der er lagt til grund her, vil afstedkomme væsentlige ændringer i jordprisen.

Analysen er underlagt visse afgrænsninger blandt andet i relation til eventuel fortsat udjævning af støtten, omkostningerne forbundet med konditionalitet med videre. Hvis støtten udjævnes fuldt ud i den kommende reformperiode, vil det medføre en omfordeling af formue inden for landbruget. Dette har dels den direkte effekt i form af lavere støtte for nogle grupper og højere støtte for andre grupper, og dels en formueeffekt, der afhænger meget af forventningerne, blandt andet hvor længe markedet har forventet, at tillæg til støtten ville være. Den sidste del analyseres delvist i en udredning under udarbejdelse, der søger at estimere merværdien af betalingsrettigheder i forbindelse med ejendomshandler (Olsen et.al., under udarbejdelse).

Hvis støtten i den kommende budgetperiode bliver underlagt meget mere omkostningsfulde betingelser (konditionalitet), end det er tilfældet i den nuværende ordning (tre grønne krav, krydsoverensstemmelse), og dette kommer som en overraskelse for markedet, kan det medføre jordprisfald. Det er ikke urealistisk, at disse forhold overgår de direkte konsekvenser af ændringerne i støttebeløbet, illustreret i tabel 4.

Tabel 4: Kapitaleffekt af reformforslag under forskellige scenarier for forventningsdannelse

Aktuelt reform-forslags effekt på landmandens pengestrøm	Tilbageførsel af fleksibilitetsmidler fra søjle II til søjle I medfører + 7,5 % i støtten fra 2020. $(1 / (1 - 0.07)) = 0.075$ Budgetreduktion på 3,9 % medfører – 3,9 % i støtten fra 2021.				
Eksempler på mulige forventninger hos landmænd	Tilbageførsel af midler fra søjle II til søjle I forventet af landmænd. budgetreduktion en overraskelse. Effekt i forhold til forventning: -3,9 % I al evighed Reform har effekt på langsigtede forventninger	Tilbageførsel af midler fra søjle II til søjle I forventet af landmænd. budgetreduktion en overraskelse. Effekt i forhold til forventning: -3,9 % I den syvårige budgetperiode Ingen effekt på langsigtede forventninger	Forventning som aktuelt reformforslag. Effekt i forhold til forventning: 0 % I den syvårige budgetperiode Ingen effekt på langsigtede forventninger	Både tilbageførsel af midler fra søjle II til søjle I og budgetreduktion en overraskelse for landmænd. Effekt i forhold til forventning: $((1-0,039)/(1-0.07)) = +3,3 \%$ I den syvårige budgetperiode Ingen effekt på langsigtede forventninger	Både tilbageførsel af midler fra søjle II til søjle I og budgetreduktion en overraskelse for landmænd. Effekt i forhold til forventning: $((1-0,039)/(1-0.07)) = +3,3 \%$ I al evighed Reform har effekt på langsigtede forventninger
Ændring i støtten i forhold til forventet	Forventet støtte på niveau med 2020 støtten: 2.291 kr. / ha Reformen ændrer forventninger til: 2.201 kr. / ha i al evighed	Forventet støtte på niveau med 2020 støtten: 2.291 kr. / ha Reformen ændrer forventninger til: 2.201 kr. / ha i syv år. Ingen effekt på langsigtede forventninger	Forventet støtte på niveau med 2021 støtten: 2.201 kr. / ha Reformen ændrer forventninger til: 2.201 kr. / ha Ingen effekt på langsigtede forventninger	Forventet støtte på niveau med 2019 støtten: 2.130 kr. / ha Reformen ændrer forventninger til: 2.201 kr. / ha i syv år. Ingen effekt på langsigtede forventninger	Forventet støtte på niveau med 2019 støtten: 2.130 kr. / ha Reformen ændrer forventninger til: 2.201 kr. / ha i al evighed
Ændring i jordprisen	Overkants skøn: -90 kr. pr. ha / kalkulationsrente: 5,5 % = - 1.636 kr./ha 3,5 % = - 2.571 kr./ha 1,5 % = - 6.000 kr./ha	Nutidsværdi af -90 kr. pr. ha i syv år ved rente på: 5,5 % = -511 kr./ha 3,5 % = -550 kr./ha 1,5 % = -594 kr./ha	Ingen effekt	Nutidsværdi af 71 kr. pr. ha i syv år ved rente på: 5,5 % = 403 kr./ha 3,5 % = 434 kr./ha 1,5 % = 468 kr./ha	Overkants skøn: 71 kr. pr. ha / kalkulationsrente: 5,5 % = 1.291 kr./ha 3,5 % = 2.029 kr./ha 1,5 % = 4.733 kr./ha

I en anden udredning under udarbejdelse (Pedersen og Olsen, under udarbejdelse) vil der blive gjort nærmere rede for ex ante analyser af økonomiske støds effekt på jordprisen på baggrund af teoretiske modeller.

Effekt i form af andel bedrifter, der er konkurstruede

I dette afsnit estimeres andelen af bedrifter på randen af konkurs med og uden det aktuelle reformforslag. Det vil sige, at der tages udgangspunkt i den forventede andel af bedrifter på randen af konkurs i dansk landbrug i 2021 under et scenarie hvor den aktuelle landbrugspolitik videreføres uden ændringer, og i et scenarie hvor landbrugspolitikken ændres som præsenteret i reformforslaget.

Andelen af konkurstruede bedrifter vil dels blive påvirket af reformens effekt på bedrifternes likviditet, det vil sige den direkte pengestrøm fra støttebetalingerne, og dels af reformens effekt på bedrifternes soliditet via reformens effekt på jordprisen.

Som illustreret i afsnittet ovenfor, er det relativt usikkert, hvilken effekt det aktuelle reformforslag vil få på jordprisen. Derfor analyseres reformens effekt på andelen af konkurstruede bedrifter ud fra et scenarie, hvor det er kombinationen af likviditetseffekten og et skøn for negativ kapitaleffekt på 3.370 kr. pr. ha. Dette er at betragte som et noget ekstremt scenarie, uden dog at være overkantsskønnet for negativ kapitaleffekt. Som resultaterne nedenfor viser, har det ikke en stor effekt på andelen af konkurstruede bedrifter. Hvis man ikke regner med en kapitaleffekt af reformen, men kun en likviditetseffekt, så har reformen kun en yderst marginal effekt på antallet af konkurstruede bedrifter, da det alene vedrører de bedrifter, som i forvejen er meget tæt på at være konkurstruet, og som ved at miste 90 kr. pr. ha i direkte støtte får så dårlig likviditet, at de bliver konkurstruet.

Denne analyse er baseret på en opdatering af analysen i Olsen (2015), hvor den anvendte fortolkning af at være på randen af konkurs / konkurstruet var, at man enten var:

- Insolvent eller
- Havde gældsprocent over 85 og en svag likviditetsskabelse eller
- Havde gældsprocent over 70 og en meget svag likviditetsskabelse.

Værdiansættelsen af aktiverne var opgjort efter "objektiv indikation af værdiforringelse (OIV)", dvs. bygningsværdien var 15 % lavere end opgjort i landmandens egen årsrapport. I Olsen (2015) var jordprisen justeret til maksimalt at kunne være på niveau med Finanstilsynets udmeldte jordpriser ved OIV. Finanstilsynet er dog ophørt med offentligt at diktere værdiansættelsen af jord ved OIV, og derfor er værdien af jord fra årsrapporten anvendt ved beregning af gældsprocenten. Når alle heltidsbedrifter placeres i en matrice, som vist i tabel 5, er bedrifterne i det røde område vurderet til at være konkurstruede, mens bedrifterne i det grønne område ikke er det. Detaljerede matricer med andel af bedrifterne i hver celle er vist i appendiks. Som beskrevet tidligere, er prisforudsætningerne for denne analyse valgt til at være gennemsnit af den tiårige periode fra 2008 til 2017.

Effekten af reformen på antallet af konkurstruede bedrifter er beregnet ved først at beregne antallet af konkurstruede i udgangspunktet og derefter at udsætte bedrifterne for et reformstød til såvel likviditet (90 kr. pr. ha ejet jord) som gældsprocent (reduceret værdi af ejet jord med 3.370 kr. pr. ha) og gentage beregningen af konkurstruede og præsentere resultater for begge beregninger.

Tabel 5: Alle heltidsbedrifter (HTB) opdelt efter likvidt resultat og justeret gældsprocent

Likviditet: / Justeret gældsprocent:	Stærkt negativ	Svagt negativ	Svagt positiv	Robust positiv
Over 100 %	Konkurstruede før	16,1 % af alle HTB og dyrker ca. 328.000 ha		
85 - 100 %	Konkurstruede efter	16,9 % af alle HTB og dyrker ca. 347.000 ha		
70 - 85 %				
55 - 70 %	Ej konkurstruede før	83,9 % af alle HTB og dyrker ca. 1.543.000 ha		
< 55 %	Ej konkurstruede efter	83,1 % af alle HTB og dyrker ca. 1.524.000 ha		

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Den summariske opdeling mellem konkurstruede heltidsbedrifter er vist i tabel 6, med angivelse af ændringen i yderste højre kolonne.

Tabel 6: Andel af konkurstruede heltidsbedrifter før og efter reform fordelt på driftsgren

Andelen af konkurstruede heltids-	stiger fra	til	ændring
Planteavlsbedrifter	5,8 %	6,2 %	0,4 %
Malkekvægbedrifter	28,7 %	29,6 %	0,9 %
Svinebedrifter	20,9 %	22,4 %	1,5 %
Andre bedrifter	6,8 %	7,1 %	0,3 %
Alle heltidsbedrifter	16,1 %	16,9 %	0,8 %

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Konsekvensen af reformen kan også udtrykkes i, hvor mange ha dyrket areal, som bliver dyrket af bedrifter, der bliver konkurstruede som konsekvens af reformen. Dette er præsenteret i form af dyrket areal før, efter og ændringen heri, i tabel 7.

Tabel 7: Konkurrstruede heltidsbedrifters dyrkede areal før og efter reform

Konkurstruede heltids-	dyrker før reformen	dyrker efter reformen	ændring
Planteavlsbedrifter	63.000 ha	68.000 ha	5.000 ha
Malkekvægbedrifter	160.000 ha	167.000 ha	7.000 ha
Svinebedrifter	80.000 ha	86.000 ha	6.000 ha
Andre bedrifter	24.000 ha	25.000 ha	1.000 ha
Alle heltidsbedrifter	328.000 ha	347.000 ha	19.000 ha

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Konsekvensen af reformen er beskeden målt på ændringer i konkurstruede bedrifter, men det er stadig et hårdt gældssat erhverv med mange konkurstruede bedrifter, som påvirkes af en indkomstreduktion og af en kapitaleffekt.

Diskussion og konklusion

De aspekter af det aktuelle reformforslag for CAP i perioden 2021 – 2027, som er analyseret i denne udredning, giver ikke grund til at tro, at reformen vil få store økonomiske konsekvenser for dansk landbrug.

Forslaget om capping vil, hvis det gennemføres, primært få effekt på store planteavlsbrug, som forventes hurtigt at tilpasse deres størrelse til grænserne for capping. Det forventes ikke, at man kan lave et hensigtsmæssigt værn mod denne tilpasning, idet man ikke kan forhindre bedrifter i at opsiges forpagtninger eller bortforpagte jord. Hvis man indfører værnsregler, er der risiko for, at disse gør mere skade end gavn. Effekten af eventuelle værnsregler er ikke analyseret. På grund af forventningen om tilpasning til capping-grænsen er der ikke forventning om noget provenu til omfordelingsindkomststøtte.

Tilpasning af planteavlsbedrífers størrelse til capping-grænsen vil medføre en ændret strukturudvikling for større planteavlsbrug, som må formodes at sætte en dæmper på produktivitetsudviklingen i den danske planteavl. Store bedrifter med animalsk produktion vil ikke blive berørt af capping, idet denne type af bedrifter typisk har høje lønomkostninger pr. ha og derfor vil have et lønfradrag i forbindelse med capping, der er højere end deres støtte pr. ha.

Capping kan have afledte effekter i form af at modvirke en tendens til, at store bedrifter deles op i planteavlsbrug og animalsk produktion, blandt andet for at reducere konsekvensen af en eventuel sanktion på grund af manglende overholdelse af basisforpligtelserne. Capping kan også potentielt motivere store planteavlsbrug til at optage animalsk produktion for at få et øget lønfradrag. Capping kan generelt komme til at påvirke måden, landbrugsproduktionen er organiseret på, det er dog usikkert, om effekten vil være i overensstemmelse med hensigten.

Indkomsteffekten af reformen i denne udredning er baseret på en tilbageførsel af den fleksible overførsel fra søjle I til søjle II og en reduktion af konvolutten på 3,9 %. Dette betyder en nettostigning i støtten på 3,3 % i forhold til støtteniveauet i 2019.

For mange vil dette blive opfattet som en stigning i støtten og reelt en indkomstforbedring. Man bør dog huske, at dele af midlerne i søjle II også har kommet landmænd til gode og påvirket landmændenes indkomster, i det omfang tilskudsordninger har medført dødvægt. Det har dog været en udvalgt skare af landbrugere, der har fået denne indkomsteffekt. I denne analyse er det ikke indregnet, hvor meget indkomst landbruget mister ved eventuelt reducerede bevillinger i LDP.

Kapitaliseringseffekten af de analyserede aspekter af det aktuelle reformforslag vurderes at være meget beskedne og kan lige så vel blive positive som negative. Markedets forventninger til landbrugsstøtten i den kommende reformperiode og eventuelt udviklingen efter den kommende reformperiode er afgørende for, hvordan markedet reagerer. Markeder kan reagere positivt på en "dårlig nyhed", hvis der var en forventning om en "endnu dårligere nyhed".

Andelen af konkurstruede bedrifter bliver påvirket meget beskedent af det aktuelle reformforslag, selv ved indregning af noget ekstreme scenarier for reformens kapitaleffekt.

Referencer

Chantreuil F., Hanrahan K. & van Leeuwen M. (eds) (2012). The Future of EU Agricultural Markets by AGMEMOD, Dordrecht, Heidelberg, London, New York: Springer

Danmarks Statistik (a). Regnskabsstatistik for jordbrug samt egne beregninger på grundlag af den stikprøve af regnskaber, der danner grundlag for statistikken.

Hansen, J. & Andersen, J.M. (2014). Konsekvenser for danske jordbrugsbedrifter af mulige ændringer i den afkoblede enkeltbetaling, aug. 23, 2013. IFRO Udredning nr. 2014/9

Jensen J.D. (2017). Fremskrivning af dansk landbrug frem mod 2030. IFRO Rapport nr. 255

Olsen, J.V. (2015). Opdateret notat om konkurser og landbrugsbedrifter på randen af konkurs. IFRO Udredning nr. 2015/46

Olsen, J.V. & Elleby, C. (2017). Forpagtningspriser og ændrede økonomiske vilkår. IFRO Udredning nr. 2017/06

Olsen, J.V., Panduro, T.E. & Pedersen, M.F. (under udarbejdelse). Kapitalisering af tillæg på støtterettigheder i jordprisen. Del af jordprisprojektet. IFRO Udredning, under udarbejdelse

Olsen, J.V. & Pedersen, M.F. (2016). Dansk landbrugs gæld og rentefølsomhed. IFRO Udredning nr. 2016/05

Pedersen, M.F. & Pedersen, S.M. (2018). Erhvervsøkonomiske gevinster ved anvendelse af præcisionslandbrug. IFRO Udredning nr. 2018/02

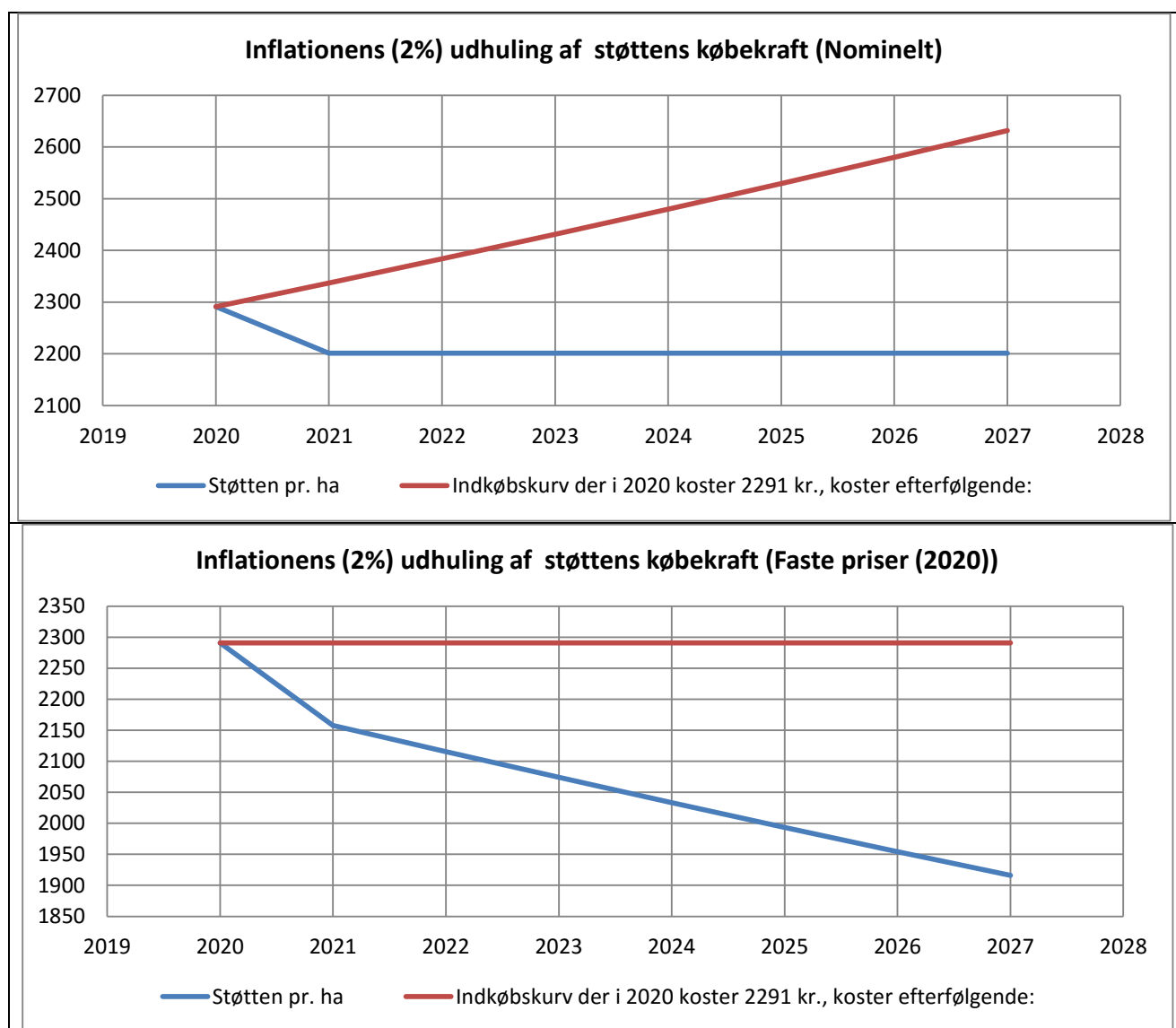
Pedersen, M.F. & Olsen, J.V. (2018). Teoretisk model for jordpriser og kapitalisering af økonomiske stød i jordprisen. Del af jordprisprojektet. IFRO Udredning, under udarbejdelse

Appendiks

A1. Effekt af inflation og udhuling af landbrugsstøtten

I forbindelse med bestilling til denne udredning er der udtrykt ønske om en kort redegørelse for effekten af inflation og dennes udhuling af landbrugsstøtten. Med dette appendiks imødekommes dette ønske.

Idet den grundlæggende indkomststøtte bliver fastholdt på samme nominelle niveau over perioden 2021 – 2027, betyder det, at købekraften af den grundlæggende indkomststøtte udhules med inflationen. Dette illustreres med figur A1a og A1b samt i tabel A1a.

Figur A1a og A1b: Illustration af inflationens udhuling af støttens købekraft hhv. i nominelle og faste priser

Udviklingen af købekraften fra én støtterettighed med gennemsnitlig støttesats i 2020 reduceres med 3,9 % til 2021 og fastholdes nominelt frem til 2027. Dette illustreres i henholdsvis nominelle priser og faste priser med en forventet inflation på 2 %.

Tabel A1a: Illustration af inflationens udhuling af støttens købekraft samt reduktion fra 2020 til 2021

År	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Nominelt</i>								
Støtten pr. ha	2291	2201	2201	2201	2201	2201	2201	2201
Indkøbskurv der i 2020 koster 2291 kr., koster efterfølgende:	2291	2337	2384	2431	2480	2529	2580	2632
Udvikling i købekraften fra støtten af en ha:	100,0%	94,2%	92,3%	90,5%	88,8%	87,0%	85,3%	83,6%
Ændring af købekraften fra en ha, i forhold til 2020:	0,0%	-5,8%	-7,7%	-9,5%	-11,2%	-13,0%	-14,7%	-16,4%
<i>Faste (2020) priser</i>								
Støtten pr. ha	2291	2158	2116	2074	2033	1994	1954	1916
Indkøbskurv i der i 2020 koster 2291 kr., koster efterfølgende:	2291	2291	2291	2291	2291	2291	2291	2291
Udvikling i købekraften fra støtten af en ha:	100,0%	94,2%	92,3%	90,5%	88,8%	87,0%	85,3%	83,6%
Ændring af købekraften fra en ha, i forhold til 2020:	0,0%	-5,8%	-7,7%	-9,5%	-11,2%	-13,0%	-14,7%	-16,4%

Mens den isolerede effekt af inflation på købekraften af støtten fra en ha er ret enkel, så er de overordnede konsekvenser af inflation for landbruget væsentligt mere komplekse. Detaljer omkring, hvordan et inflationsscenarie udspiller sig, kan være afgørende for, hvordan det vil påvirke landbruget, særligt samspillet med landbrugets gæld og bytteforhold kan være meget afgørende for konsekvensen af forskellige inflationsscenarier. For en yderligere indføring i dette henvises til Olsen og Pedersen (2016).

A2. Detaljerede tabeller vedrørende konkurstruede bedrifter

Tabel A2.1. Andele af alle heltidsbedrifter opdelt efter likviditetsmål og justeret gældsprocent angivet både før og efter reformen

Likviditet: / Justeret gældsprocent:	Stærkt negativ		Svagt negativ		Svagt positiv		Robust positiv	
	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter
Over 100 %	1,5 %	1,6 %	3,1 %	3,2 %	1,8 %	2,0 %	2,9 %	2,9 %
85 - 100 %	0,8 %	0,8 %	2,4 %	2,6 %	2,4 %	2,3 %	5,1 %	5,5 %
70 - 85 %	1,3 %	1,4 %	3,7 %	3,4 %	3,7 %	4,1 %	13,0 %	14,0 %
55 - 70 %	1,2 %	1,2 %	3,6 %	4,1 %	3,6 %	3,4 %	15,8 %	14,4 %
< 55 %	3,4 %	3,3 %	3,4 %	3,4 %	4,0 %	3,8 %	23,3 %	22,5 %

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Tabel A2.2. Dyrket areal for alle heltidsbedrifter opdelt efter likviditetsmål og justeret gældsprocent angivet både før og efter reformen

Likviditet: / Justeret gældsprocent:	Stærkt negativ		Svagt negativ		Svagt positiv		Robust positiv	
	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter
Over 100 %	22.504	24.430	60.963	63.286	55.015	60.617	57.433	59.361
85 - 100 %	11.015	10.501	45.856	49.414	54.072	55.167	127.051	135.517
70 - 85 %	20.658	23.678	77.471	71.790	71.148	75.422	319.253	330.488
55 - 70 %	13.294	12.625	52.376	59.949	61.969	59.014	312.554	288.891
< 55 %	47.039	46.508	42.642	42.862	48.335	49.751	370.468	351.808

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Tabel A2.3. Andele af alle heltidsplantebrug opdelt efter likviditetsmål og justeret gældsprocent angivet både før og efter reformen

Likviditet: / Justeret gældsprocent:	Stærkt negativ		Svagt negativ		Svagt positiv		Robust positiv	
	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter
Over 100 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %	0,0 %	0,7 %	0,7 %	2,2 %	2,2 %
85 - 100 %	0,3 %	0,3 %	0,7 %	0,8 %	0,9 %	1,0 %	3,4 %	3,6 %
70 - 85 %	0,9 %	1,0 %	2,6 %	2,5 %	1,5 %	1,3 %	12,3 %	16,4 %
55 - 70 %	1,0 %	0,9 %	3,7 %	4,0 %	3,1 %	3,3 %	22,5 %	18,8 %
< 55 %	2,9 %	2,9 %	5,0 %	4,9 %	3,7 %	3,5 %	32,6 %	31,7 %

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Tabel A2.4. Dyrket areal for alle heltidsplantebrug opdelt efter likviditetsmål og justeret gældsprocent angivet både før og efter reformen

Likviditet: / Justeret gældsprocent:	Stærkt negativ		Svagt negativ		Svagt positiv		Robust positiv	
	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter
Over 100 %	2.540	2.540			12.392	14.390	17.499	17.499
85 - 100 %	1.609	1.609	4.779	4.910	18.003	19.746	42.187	42.744
70 - 85 %	6.374	7.579	25.019	24.886	12.348	10.646	111.723	128.609
55 - 70 %	6.906	5.702	15.496	16.914	19.200	20.516	169.552	152.595
< 55 %	13.954	13.954	23.632	22.701	17.082	19.862	209.178	202.068

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Tabel A2.5. Andele af alle heltidsmalkekvægbrug opdelt efter likviditetsmål og justeret gældsprocent angivet både før og efter reformen

Likviditet: / Justeret gældsprocent:	Stærkt negativ		Svagt negativ		Svagt positiv		Robust positiv	
	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter
Over 100 %	3,8 %	4,3 %	6,6 %	6,8 %	4,3 %	4,9 %	2,9 %	2,7 %
85 - 100 %	0,7 %	0,8 %	3,3 %	3,8 %	5,6 %	5,2 %	6,8 %	7,0 %
70 - 85 %	1,5 %	1,1 %	5,5 %	5,2 %	5,7 %	5,9 %	13,9 %	14,0 %
55 - 70 %	0,8 %	0,8 %	4,7 %	5,2 %	4,1 %	3,9 %	7,9 %	6,9 %
< 55 %	1,8 %	1,8 %	3,5 %	3,8 %	5,0 %	5,0 %	11,6 %	10,7 %

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Tabel A2.6. Dyrket areal for alle heltidsmalkekvægbrug opdelt efter likviditetsmål og justeret gældsprocent angivet både før og efter reformen

Likviditet: / Justeret gældsprocent:	Stærkt negativ		Svagt negativ		Svagt positiv		Robust positiv	
	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter
Over 100 %	16.361	18.280	40.250	41.292	31.680	34.903	18.544	18.770
85 - 100 %	3.497	2.985	18.702	21.662	24.533	23.208	46.958	48.590
70 - 85 %	6.454	5.892	22.973	21.149	27.114	28.039	92.567	91.759
55 - 70 %	2.032	2.032	16.454	18.892	19.132	18.615	41.552	35.687
< 55 %	3.449	3.449	10.119	10.849	14.178	14.677	43.647	39.446

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Tabel A2.7. Andele af alle heltidssvinebrug opdelt efter likviditetsmål og justeret gældsprocent angivet både før og efter reformen

Likviditet: / Justeret gældsprocent:	Stærkt negativ		Svagt negativ		Svagt positiv		Robust positiv	
	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter
Over 100 %	1,4 %	1,4 %	4,0 %	4,1 %	1,4 %	1,5 %	3,7 %	3,8 %
85 - 100 %	1,4 %	1,4 %	4,6 %	5,1 %	1,8 %	1,7 %	5,4 %	6,1 %
70 - 85 %	2,6 %	3,3 %	4,8 %	3,7 %	5,7 %	6,3 %	16,1 %	16,1 %
55 - 70 %	1,7 %	1,7 %	4,4 %	4,3 %	4,2 %	4,0 %	15,4 %	14,9 %
< 55 %	1,6 %	1,6 %	1,7 %	2,1 %	3,2 %	2,7 %	15,0 %	14,1 %

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Tabel A2.8. Dyrket areal for alle heltidssvinebrug opdelt efter likviditetsmål og justeret gældsprocent angivet både før og efter reformen

Likviditet: / Justeret gældsprocent:	Stærkt negativ		Svagt negativ		Svagt positiv		Robust positiv	
	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter
Over 100 %	3.569	3.569	16.399	16.835	8.375	8.757	15.461	16.304
85 - 100 %	2.952	2.952	17.177	18.453	8.431	9.108	28.036	32.757
70 - 85 %	7.847	10.213	23.631	19.873	24.702	28.156	89.044	87.845
55 - 70 %	3.786	3.786	18.461	18.106	16.599	15.257	71.029	68.305
< 55 %	4.391	4.391	3.923	5.338	9.805	8.214	48.446	43.786

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Tabel A2.9. Andele af øvrige heltidsbrug opdelt efter likviditetsmål og justeret gældsprocent angivet både før og efter reformen

Likviditet: / Justeret gældsprocent:	Stærkt negativ		Svagt negativ		Svagt positiv		Robust positiv	
	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter
Over 100 %	0,0 %	0,0 %	1,4 %	1,6 %	0,3 %	0,3 %	3,1 %	3,3 %
85 - 100 %	0,9 %	0,9 %	0,8 %	0,6 %	0,4 %	0,4 %	4,8 %	5,3 %
70 - 85 %	0,0 %	0,0 %	1,7 %	1,7 %	1,8 %	2,6 %	9,2 %	8,2 %
55 - 70 %	1,4 %	1,6 %	1,1 %	2,5 %	3,1 %	2,0 %	18,6 %	18,8 %
< 55 %	8,2 %	8,1 %	2,9 %	2,3 %	3,7 %	3,6 %	36,8 %	36,3 %

Kilde: Danmarks Statistik (a)

Tabel A2.10. Dyrket areal for øvrige heltidsbrug opdelt efter likviditetsmål og justeret gældsprocent angivet både før og efter reformen

Likviditet: / Justeret gældsprocent:	Stærkt negativ		Svagt negativ		Svagt positiv		Robust positiv	
	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter
Over 100 %			4.323	5.154	2.618	2.618	5.918	6.772
85 - 100 %	2.945	2.945	5.216	4.380	3.095	3.095	9.866	11.405
70 - 85 %			5.850	5.850	6.981	8.600	25.887	22.328
55 - 70 %	577	1.123	1.946	6.017	7.039	4.624	30.434	32.355
< 55 %	25.248	24.690	4.991	3.994	7.293	6.967	69.227	66.465

Kilde: Danmarks Statistik (a)